

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม
โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)

โดย

นางไพโรจิตร์ บ้านเหล่า

โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอกโพธิ์ไชย

จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้
รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model)

โดย

นางไพโรจิตร บ้านเหล่า

โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอโคกโพธิ์ไชย

จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่องานวิจัย : การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (Clipp Model)

ชื่อผู้วิจัย : นางไพโรจิตร บ้านเหล่า

สถานที่ทำการวิจัย : โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

ปีที่วิจัย : ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) 2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวนนักเรียน 49 คน ที่เรียนรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา เรื่อง สถาบันทางสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model) จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน แบบบันทึกการใช้แผนการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบฝึกหัด 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีวงจรการปฏิบัติ 3 วงจร คือ วงจรการปฏิบัติที่ 1 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สถาบันทางสังคม วงจรการปฏิบัติที่ 2 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แนวปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม วงจรการปฏิบัติที่ 3 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมวัฒนธรรมไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) จากการจัดกิจกรรม พบว่าผู้เรียนสรุปข้อความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองมีการวางแผนแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนกระบวนการทำงานกลุ่มการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ใช้ความสามารถในกระบวนการคิดแก้ปัญหาของตนเองและกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วย 6 ชั้น คือ 1) ชั้นนำและทบทวนความรู้เดิม 2) ชั้นแสวงหาความรู้ใหม่ทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 3) ชั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม 4) ชั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 5) ชั้นแสดงผลงาน 6) ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) กับการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน สามารถสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เกิดทักษะการแก้ปัญหา รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น สนใจและสนุกสนานกับการเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถจดจำเนื้อหาได้ดี

พฤติกรรมด้านการทำงาน พบว่านักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขมีการแข่งขันกันทำงานระหว่างกลุ่มการเรียน ภายในกลุ่มนักเรียนมีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนร่วม นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น นักเรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านเนื้อหากระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงานร่วมกัน รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผลทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน และมีการสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มีวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเกิดทักษะการทำงานกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีกระบวนการในการจัดการทำงานที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่เรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 79.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 75

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ลัดดา ศิลาน้อย ที่ได้ให้คำปรึกษา อบรมสั่งสอน แนะนำช่วยเหลือผู้วิจัย เป็นผลให้งานวิจัยมีความครบถ้วนและสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณของท่านมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อังคณา ตุงคะสมิต ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณ จึงขอกราบพระคุณเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนครู และขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ คุณครูสร้อยทิพย์ ทองใหญ่ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณครูนันทน์ ปาระมี ที่กรุณาโปรแกรม Spss for windows และให้ความช่วยเหลือทางด้านกรวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์แก่ผู้วิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

ขอขอบคุณสมศักดิ์ บ้านเหล่าผู้อำนวยการโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือตลอดมาคอยห่วงใย เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือด้านทุนการวิจัยแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณครูดารณี พงษ์สบาย ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือทุกอย่างที่ผู้วิจัยขอความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ไพโรจิตร บ้านเหล่า

17 / ก.ย. / 60

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวความคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

ครูต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม การทำงานและบทบาทจากผู้สอน ผู้ชี้้นำผู้ถ่ายทอด เป็นผู้นำการเรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ ค้นพบความรู้ จากการปฏิบัติของตนเอง จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2551) นอกจากนี้ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การประยุกต์ความรู้มาแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น รัก การอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ (กระทรวงศึกษาธิการ: 2547)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียนทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะคุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม องค์ประกอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นั้นประกอบด้วย 1) ความรู้ ความจำ อันได้แก่ความรู้ด้านเนื้อหา 2) การนำไปใช้ได้แก่ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ การอยู่กับผู้อื่นได้รวมเรียกว่าทักษะทางสังคม 3) การสร้าง ทศนคติ คุณค่า คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามให้และผู้เรียนได้จากการปฏิบัติตนของนักเรียนและการควบคุมจากสถาบันต่างๆ ของสังคมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเป็นสำคัญ (ลัดดา ศิลาน้อย, 2559)

จากประสบการณ์การสอนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ของผู้วิจัยในปีการศึกษา 2558 พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากการประเมิน ของ สมศ. เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2 กุมภาพันธ์ 2559 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการประเมินของโรงเรียนได้ตั้งเกณฑ์ การประเมิน 65% ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ 54 % ซึ่งถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งถ้าปล่อยให้ปัญหานี้ดำเนินต่อไปคงไม่เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน ในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยซึ่งน่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมเพราะเป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน มีการวางแผนการปฏิบัติ การสังเกตการณ์ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัย และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสังเกตและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติทำให้ทราบข้อบกพร่อง มีการ

ปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลาที่ทำการวิจัยก่อให้เกิดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพการจัดการเรียน การสอนแบบใช้รูปแบบ ชิปปา (CIPPA Model) จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

คำถาม/ปัญหาการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) จะทำให้เกิดผลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model)
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model) ให้มีนักเรียนร้อยละ 75 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)
2. นักเรียนได้เรียนรู้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้วิธีการคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น
3. ได้แนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
4. นักเรียนได้วิคิดสร้างสรรค์ความรู้ และการตรวจสอบความรู้ เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ทางสังคมศึกษา ทักษะกระบวนการทางสังคมศึกษาและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. วิธีการวิจัย

(1)ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เรียนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 49 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม

แบบแผนการวิจัย : การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของงานดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามวงจรการวิจัยปฏิบัติดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan)

1. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
2. กำหนดหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระสำหรับการวิจัย
3. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปาโมเดล
4. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนแบบซิปปาโมเดล
5. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาโมเดล
6. ทำการตรวจสอบแผนการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหาร เพื่อนครูในโรงเรียน
7. ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
8. ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสร้างเครื่องมือที่จะใช้ทดลอง

ขั้นปฏิบัติ (Do)

1. จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ แบบทดสอบตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นการวางแผนทุกขั้นตอน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันลงมือปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้และตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นการวางแผนทุกขั้นตอน

ขั้นตรวจสอบ(Check)

1. สร้างเครื่องมือการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ต่างๆ คือ แบบประเมินการสอนของผู้ช่วยวิจัย แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ทำความเข้าใจกับผู้ช่วยในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Action)

วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากเครื่องมือการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปฏิบัติจริง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปาโมเดล จำนวน 3 แผน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้
 - 1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนแบบซิปปาโมเดล
 - 2 ศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเนื้อหา

- 4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล จำนวน 3 แผน โดยใช้เวลาแผนละ 1 ชั่วโมง
- 5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
- 6 นำแผนที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง
- 7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนจริงเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่

1. แบบสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นฟอร์มที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียนในแต่ละชั่วโมง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการสอนในครั้งต่อไป
2. แบบบันทึกการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบฟอร์มจดบันทึกการสอนของครูที่ทำการบันทึกผลที่ได้จากการสอน ข้อค้นพบ ปัญหา อุปสรรค ขณะดำเนินการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนต่อไป
3. แบบสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น มีลักษณะปลายเปิดเพื่อถามความคิดเห็นของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียน
4. แบบฝึกหัดจำนวน 3 ชุด เป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำหลังจากจบการเรียนการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว
5. ผลงานนักเรียน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน คู่มือการวัดผลประเมินผลและคู่มือการสร้างแบบทดสอบ
2. วิเคราะห์เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละแบบเพื่อกำหนดอัตราส่วนข้อสอบ
3. สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมตามเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความยากง่ายและความเหมาะสมของคำถาม และตัวเลือก
5. บันทึกผลการพิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
6. คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีและสอดคล้อง(IOC)และปรับปรุงข้อสอบที่ไม่มีความสอดคล้องให้เหมาะสม
7. นำแบบทดสอบที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ซึ่งผ่านการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ข้อสอบที่ต้องการทดสอบ
8. นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อกำหนดหาค่าความยาก(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ค่าความเชื่อมั่น
9. คัดเลือกข้อสอบที่มีความง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
10. นำข้อสอบที่ได้มาคัดเลือกและปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปสอบเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล	ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1.คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	1.เพื่อครูจำนวน 3 คน	ระหว่างวันที่13-15 ก.ย. 60	1.หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา
2.ผลสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.แบบบันทึกการสะท้อนผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 2.แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	1. เพื่อนครูจำนวน 3 คน 2.ผู้วิจัย(นักเรียนกลุ่มที่มีความสนใจสูง ปานกลางและต่ำกลุ่มละ 2 คน	ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้	การวิเคราะห์เนื้อหา
3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อแบบปรนัย 4 ตัวเลือก	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1จำนวน 49 คน	ระหว่างวันที่ 22 ก.พ. 60 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1. หาค่าเฉลี่ย 2.หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยและอภิปราย

การวิจัยในครั้งนี้วิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ (CIPPA Model) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เรียนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้เรื่องสถาบันทางสังคม โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนเอง และเพื่อนครูในโรงเรียนจำนวน 3 คน ท่านเป็นผู้ประเมินแผนสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนของผู้วิจัยและพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักเรียน

แนวทางในการสร้างแผนการเรียนรู้จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 วงจรการปฏิบัติ คือ วงจรการปฏิบัติที่ 1 ประกอบไปด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สถาบันทางสังคม วงจรการปฏิบัติที่ 2 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แนวปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม วงจรการปฏิบัติที่ 3 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 1
2. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 2
3. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 3
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA)
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 1

ผลการปฏิบัติตามรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) วงจรการปฏิบัติที่ 1 ประกอบไปด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สถาบันทางสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดเวลา 1 ชั่วโมง แต่ลงมือปฏิบัติจริง ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 20 นาที จึงจะจบกระบวนการ รายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนนี้ดังต่อไปนี้

1. ชี้นำและขั้นทบทวนความรู้เดิม

การเตรียมความพร้อม ในการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเรื่อง สถาบันทางสังคม มาล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในชั่วโมง

การทบทวนความรู้เดิม ในการทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะเรียนเนื้อหา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ในวงจรการปฏิบัตินี้จะให้นักเรียนได้มองเห็นภาพรวมโดยการให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับรูปภาพ จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด และครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูลเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ในการแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูล ครูนำข้อความนำไว้ในพระพุทธรูปศาสนาซึ่งได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของบุตรและบิดา-มารดาให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน 2 รอบ และในส่วนเนื้อหาที่ยากครูก็จะอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแล้วครูก็จะถามคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบซึ่งจะทำให้มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มี ในการตอบคำถามของครูนักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีการแข่งขันกันในการตอบคำถามจนครูผู้สอนต้องให้ยกมือตอบทีละคน อย่างไรก็ตามในกิจกรรมขั้นนี้นักเรียนกลุ่มเก่งและกลางก็จะยกมือตอบคำถามและตอบคำถามได้ถูกต้องส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะอยู่เฉยๆ ซึ่งบางครั้งครูต้องสุ่มโดยเลือกเด็กอ่อนให้ตอบคำถาม ในการตอบคำถามเด็กอ่อนก็จะตอบถูกบ้างผิดบ้าง

3. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

กิจกรรมในขั้นนี้ก็จะให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ครูแจกให้ ในแผนการเรียนรู้ที่ 1

ในตอนแรกนักเรียนจะต่างคนต่างศึกษาและมีการพูดคุยกันเล็กน้อยเมื่อครูพูดถึงบทบาทของสมาชิกในการทำงาน กลุ่มว่าทุกคนต้องช่วยเหลือกันในการทำงานหรือศึกษาค้นคว้า จากนั้นคนเก่งถึงมาช่วยอธิบายและเขียนบทสรุป ความรู้ในใบความ เพื่อเอาไว้อ่านทบทวนในการทำแบบฝึกหัด นักเรียนกลุ่มที่เก่งก็จะมี การ ตักกลุ่มอ่อน และอธิบาย ในส่วนที่เพื่อนไม่เข้าใจให้เพื่อนฟัง

4. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

การทำกิจกรรมในขั้นนี้ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษ A 4 และสีเมจิก จากนั้น ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ตามที่กำหนดไว้ในใบงานการทำงานนั้นนักเรียนเก่งจะเป็นผู้นำในการทำงาน นักเรียนอ่อนก็จะคอยช่วยเหลือเพื่อนในด้านต่างๆ รวมทั้งการตกแต่งผลงาน เขียนการ์ตูน ระบายสีต่างๆลงใน ผลงาน ก็จะมีนักเรียนกลุ่มอ่อนไม่ช่วยเพื่อนทำงานคุยกัน ไม่ช่วยเพื่อนทำงาน ครูแก้ไขโดยการให้รางวัลสำหรับ กลุ่มที่ตั้งใจและช่วยกันทำงาน และทำผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ แต่ละกลุ่มจะช่วยกันทำงานดีมาก นักเรียนเก่งของแต่ละกลุ่มก็จะควบคุมนักเรียนอ่อนให้ช่วยทำงาน และมอบหมายงานให้เพื่อนทำ เช่นการตกแต่ง ผลงาน การเขียนชื่อสมาชิกกลุ่มลงในผลงาน

5. ขั้นเสนอผลงาน

กิจกรรมในขั้นนี้ก็จะให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง บางกลุ่มก็จะ ออกมานำเสนอทั้งกลุ่ม บางกลุ่มก็นำเสนอคนเดียว การพูดหรือการอธิบายความรู้ในผลงานของแต่ละกลุ่มจะเป็นนักเรียนกลุ่มเก่ง ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะออกไปถือผลงานให้เพื่อนนำเสนอ เมื่อนักเรียนนำเสนอครบทุก กลุ่มก็จะนำผลงานไปติดไว้ที่บอร์ดเพื่อแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม

6. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

กิจกรรมในขั้นนี้ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ นำความรู้หรือสิ่งที่เรียนไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่และการประเมินความรู้ความเข้าใจของ นักเรียน ซึ่งจะทำให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อวินิจฉัยสาเหตุและหาแนวทางการแก้ไข ในกิจกรรม ขั้นนี้จะให้สถานการณ์ปัญหา ให้แต่ละกลุ่มร่วมกัน คิด วิเคราะห์ และเขียนลงในกระดาษ A 4 ที่แจกให้ และ ออกมานำเสนอผลงาน

กิจกรรมในขั้นนี้จริงๆหลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงาน ครูก็จะให้นักเรียนซักถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 - 15 นาที คะแนนของแบบฝึกหัดใน วงจรที่ 1 นักเรียนส่วนมากทำได้ถูกต้องก็มีบางส่วนที่ทำได้ แต่ปัญหาส่วนใหญ่ นักเรียนจะเขียนตอบแบบฝึกหัด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้ยากต่อการตรวจของครู

จากกิจกรรมในวงจรการปฏิบัติที่ 1 จะใช้เวลาเกินที่กำหนดไว้ประมาณ 20 นาที จึงจะสามารถ จะจบกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมในขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม และขั้น สรุปและ จัดระเบียบความรู้จะใช้เวลามากครูผู้สอนไม่สามารถควบคุมเวลาได้

ข้อสังเกต พบว่าในวงจรการปฏิบัติที่ 1 ในการเรียนของนักเรียนยังขาดการช่วยเหลือกันในการเรียน ยังมีการแข่งขันกันในกลุ่มไม่ให้ความช่วยเหลือกัน

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากการสังเกตของผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย การสัมภาษณ์นักเรียน การจดบันทึกรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น ในระหว่างการปฏิบัติวงจรที่ 1 และแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขจากการปฏิบัติวงจรที่ 1

สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. ขณะทำงานนักเรียนค่อนข้างเสียงดังนักเรียนบางคนคุยกันเล่นไม่ช่วยเพื่อนทำงาน	1. ครูต้องคอยเตือนและเข้าไปหานักเรียนแล้วพูดคุยด้วย และให้รางวัลสำหรับกลุ่มที่ช่วยกันทำงานดี
2. นักเรียนเก่งอธิบายและทำงานเร็วไม่ค่อยอดทนที่จะอธิบายให้เพื่อนฟัง	2. ครูกระตุ้นและอธิบายให้ฟังว่าคนเก่งต้องช่วยอธิบายให้เพื่อนฟังด้วยแล้วจะทำให้ตนเองเก่งมากขึ้น
3. ชั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ นักเรียนบางกลุ่มยังวางแผนในการทำงานไม่ได้ขาดความมั่นใจ	3. ครูเข้าไปแนะนำให้กำลังใจทำตามความเข้าใจของกลุ่มตนเอง และมีการวางแผนก่อนการทำงาน
4. นักเรียนทำงานแล้วบางกลุ่มลืมเก็บอุปกรณ์ และบางครั้งลืมสิ่งของ	4. มีการตั้งเตือนสำหรับกลุ่มที่ขอลืมเก็บอุปกรณ์ ถ้าทำอีกจะถูกทำโทษ
5. การวางแผนในการทำงานยังไม่เป็นระบบ	5. ชี้แนวทางในการทำงานและการทำกิจกรรม
6. กิจกรรมการเรียนการสอนใช้เวลาานเกินไปเวลาที่กำหนดให้ไม่เพียงพอ	6. พยายามที่กระตุ้นให้นักเรียนมีการแข่งขันกันในการทำงานเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้น
7. นักเรียนยังมีการแข่งขันกันภายในกลุ่มการเรียน	7. ครูเข้าไปกระตุ้นและอธิบายให้ฟังว่าในการทำงานทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันมีความสามัคคี

จากการตอบแบบสัมภาษณ์นักเรียน ทำให้ทราบข้อคิดเห็นจากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) สามารถสรุปความคิดเห็นของนักเรียนได้ดังนี้

1. สิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุดในการเรียน ในการตอบแบบสัมภาษณ์ของนักเรียนสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ได้เป็นตัวแทนในการนำเสนอผลงานหน้าชั้น ได้ทำงานเป็นกลุ่ม
2. สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบ คือ ครูอธิบายอย่างเดียวนักเรียนนั่งฟังเฉยๆ และไม่ชอบการจัดกลุ่มเพราะวุ่นวาย ควรจะหาวิธีการที่ไม่ให้นักเรียนเกิดความวุ่นวาย
3. สื่อ/กิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้างที่ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความคิดแปลกใหม่มากที่สุด นักเรียนตอบว่า ทำให้มองเห็นภาพได้ชัดเจนและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น
4. ถ้านักเรียนจะสามารถเรียนรู้และคิดอะไรที่แปลกใหม่ได้มากกว่าเดิม นักเรียนคิดว่าคุณครูควรจัดกิจกรรมหรือมีสื่ออะไรเพิ่มเติม นักเรียนตอบว่า ต้องมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้มากขึ้น เช่น การศึกษาค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต
5. นักเรียนมีอะไรอยากจะบอกคุณครูบ้างเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้อะไรในห้องเรียนของเรามีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อยากให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ตลอดไปทุกชั่วโมง

2. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 2

ผลการปฏิบัติตามรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) วงจรการปฏิบัติที่ 2 ประกอบไปด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แนวปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดเวลา 1 ชั่วโมง รายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำและขั้นทบทวนความรู้เดิม

การเตรียมความพร้อมในการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเรื่องแนวปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม มาล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในชั่วโมง

การทบทวนความรู้เดิม ในการทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะเรียนเนื้อหา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ในวงจรการปฏิบัตินี้ ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด และครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูลเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ในการแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูล ครูคิดแถบประโยคความรู้ให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน 2 รอบ และในส่วนเนื้อหาที่ยากครูก็จะอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแล้ว ครูก็จะถามคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบซึ่งจะทำให้มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มี ในการตอบคำถามของครูนักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีการแข่งขันกันในการตอบคำถามจนครูผู้สอนต้องให้ยกมือตอบทีละคน อย่างไรก็ตามในกิจกรรมขั้นนี้นักเรียนกลุ่มเก่งและกลางก็จะยกมือตอบคำถามและตอบคำถามได้ถูกต้อง ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะอยู่เฉยๆซึ่งบางครั้งครูต้องสุ่มโดยเลือกเด็กก่อนให้ตอบคำถามในการตอบคำถามเด็กก่อนก็จะตอบถูกบ้างผิดบ้าง

3. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

การทำกิจกรรมในขั้นนี้ ครูจะแจกใบความรู้ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ครูแจกให้ ในแผนการเรียนรู้ที่ 2 นักเรียนมีความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นในการศึกษามากกว่าวงจรการปฏิบัติที่ 1 เพราะแต่ละกลุ่มต้องการที่จะทำแบบฝึกหัดต่างคนต่างศึกษาและมีการพูดคุยกันเล็กน้อย เมื่อครูพูดถึงบทบาทของสมาชิกในการทำงานกลุ่มว่าทุกคนต้องช่วยเหลือกันในการทำงานหรือศึกษาค้นคว้าจากนั้นคนเก่งถึงมาช่วยอธิบายและเขียนบทสรุปความรู้ในใบความรู้ เพื่อเอาไว้อ่านทบทวนในการทำแบบฝึกหัด นักเรียนกลุ่มที่เก่งก็จะมี การ ดิวกลุ่มอ่อนและอธิบายในส่วนที่เพื่อนไม่เข้าใจให้เพื่อนฟัง

4. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

การทำกิจกรรมในขั้นนี้ ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษปรีฟ และสี่เมจิก จากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ตามที่กำหนดไว้ในใบงาน ในการทำงานของวงจรการปฏิบัติที่ 2 ก็จะคล้ายๆ กับวงจรการปฏิบัติที่ 1 คือนักเรียนเก่งจะเป็นผู้นำในการทำงาน นักเรียนอ่อนก็จะคอยช่วยเหลือเพื่อนในด้านต่างๆ รวมทั้งการตกแต่งผลงานแต่ในวงจรการปฏิบัติที่ 2 ในการทำงานของคนในกลุ่มจะช่วยเหลือกันทำงานได้เร็วขึ้นต่างคนต่างรู้หน้าที่ตนเอง ทำให้ใช้เวลาในแผนการเรียนรู้นี้น้อยลง

5. ชั้นเสนอผลงาน

กิจกรรมในขั้นนี้ก็จะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองซึ่งในการนำเสนอผลงานของวงจรการปฏิบัติที่ 1 จะมีแต่นักเรียนเก่งของแต่ละกลุ่ม ในวงจรที่ 2 นี้ครูเสนอแนะให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองแต่ละกลุ่มก็จะสลับกันพูดนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง ในการพูดเสนอของนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะไม่พูดต่อเนื้อหาที่ควร เพราะการอ่านหนังสือยังไม่คล่องแต่เพื่อนๆ ในกลุ่มร่วมทั้งในห้องเรียนก็จะเป็นกำลังใจและเอาใจช่วยเป็นอย่างดี จะสังเกตเห็นจากการปรบมือเสียงดังๆเวลานำเสนอเสร็จ ทำให้แต่ละคนกล้าที่จะแสดงออกและมีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น

6. ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้นำความรู้จากสิ่งที่เรียนนำไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถ นำความรู้หรือสิ่งที่เรียนไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่และการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งจะทำได้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อวินิจฉัยสาเหตุและหาแนวทางการแก้ไขได้ กิจกรรมขั้นนี้ก็จะเหมือนกับวงจรการปฏิบัติที่ 1 คือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหา และเขียนข้อสรุปตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดไว้ในใบงาน ในการทำงานจะให้นักเรียนทำพร้อมกันกับขั้นที่ 4 ขึ้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ และออกมานำเสนอในขั้นที่ 5 ในการคิดและแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่มก็นำเสนอได้ดี

ในกิจกรรมในขั้นนี้จริงๆหลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานครูก็จะให้นักเรียนซักถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10-15 นาที คะแนนของแบบฝึกหัดในวงจรที่ 2 นักเรียนส่วนมากทำได้ถูกต้องก็มีบางส่วนที่ทำผิด แต่ปัญหาส่วนใหญ่ นักเรียนจะเขียนตอบแบบฝึกหัดไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้ยากต่อการตรวจของครู

จากกิจกรรมในวงจรการปฏิบัติที่ 2 จะใช้เวลา 1 ชั่วโมง พอดีซึ่งกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสร็จตามเวลาที่กำหนด

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากการสังเกตของผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย การสัมภาษณ์นักเรียน การจดบันทึกรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น ในระหว่างการปฏิบัติวงจรที่ 2 และแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขจากการปฏิบัติวงจรที่ 2

สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
<ol style="list-style-type: none"> 1. ขณะทำงานนักเรียนค่อนข้างเสียงดัง 2. นักเรียนเก่งอธิบายและทำงานเร็วไม่ค่อยอดทนที่จะอธิบายให้เพื่อนฟัง 3. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ นักเรียนบางกลุ่มยังวางแผนในการทำงานไม่ได้ขาดความมั่นใจ 4. นักเรียนเก่งให้เพื่อนลอกคำตอบหรือบอกคำตอบเพื่อนในกลุ่ม 5. นักเรียนบางคนขาดความรอบคอบในการทำงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูต้องคอยเตือนและเข้าไปหานักเรียนแล้วพูดคุยด้วย และให้รางวัลสำหรับกลุ่มที่ช่วยกันทำงานดี 2. ครูกระตุ้นและอธิบายให้ฟังว่าคนเก่งต้องช่วยอธิบายให้เพื่อนฟังด้วยแล้วจะทำให้ตนเองเก่งมากขึ้น 3. ครูเข้าไปแนะนำให้กำลังใจทำตามความเข้าใจของกลุ่มตนเอง และมีการวางแผนก่อนการทำงาน 4. ครูก็ตักเตือนและแนะนำให้ทำแบบฝึกหัดความสามารถของตนเองซึ่งคะแนนที่ได้ตามความสามารถ เราก็จะทำให้เรากำภูมิใจ 5. ครูย้ำการทำงานให้พิจารณาให้รอบคอบ และให้กลับไปแก้ไขเมื่อพบว่างานไม่เรียบร้อย

จากการตอบแบบสัมภาษณ์นักเรียน ทำให้ทราบข้อคิดเห็นจากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา(CIPPA Model) สามารถสรุปความคิดเห็นของนักเรียนได้ดังนี้ การตอบแบบสัมภาษณ์ของนักเรียนในวงจรที่ 2 ก็จะคล้าย ๆ กับการตอบในวงจรการปฏิบัติที่ 1

3. ผลสะท้อนของการปฏิบัติตามวงจรที่ 3

ผลการปฏิบัติตามรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) วงจรการปฏิบัติที่ 3 ประกอบไปด้วยแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมวัฒนธรรมไทย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดเวลา 2 ชั่วโมง รายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำและขั้นทบทวนความรู้เดิม

การเตรียมความพร้อมในการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ครูเน้นถึงการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยกย่องกลุ่มที่ทำงานเรียบร้อย และเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องปรับปรุงให้นักเรียนทราบ และมีการเตรียมความพร้อมโดยการปรบมือ ให้กลุ่มที่ทำงานเรียบร้อย

การทบทวนความรู้เดิม ในการทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะเรียนเนื้อหา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายในวงจรการปฏิบัตินี้ ครูใช้บัตรคำ คำว่าสังคมไทย วัฒนธรรมไทย ติดไว้บนกระดานจากนั้นสุ่มให้นักเรียนจำนวน 3 คนให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเล่าความหมายและความสัมพันธ์ของคำแต่ละคำที่มีต่อประเทศไทยเกี่ยวกับสังคมไทยวัฒนธรรมไทย ให้นักเรียนตอบ

คำถามเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด และครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูลเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ในการแสวงหาความรู้ใหม่และทำความเข้าใจข้อมูล ครูแจกแผ่นพับ เรื่องสังคมไทย วัฒนธรรมไทยให้นักเรียนอ่าน 20 นาที และในส่วนเนื้อหาที่ยากครูก็จะอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแล้ว ครูก็จะถามคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบซึ่งจะทำให้ นักเรียนมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มี ในการตอบคำถามของครูนักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีการแข่งขันกัน ในการตอบคำถามจนครูผู้สอนต้องให้ยกมือตอบที่ละคน อย่างไรก็ตามในกิจกรรมขั้นนี้นักเรียนกลุ่มเก่งและกลางก็จะยกมือตอบคำถามและตอบคำถามได้ถูกต้อง ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะอยู่เฉยๆ ซึ่งบางครั้งครูต้องสุ่มโดยเลือกเด็กอ่อนให้ตอบคำถาม ในการตอบคำถามเด็กอ่อนก็จะตอบถูกบ้างผิดบ้าง

อย่างไรก็ตามกิจกรรมในขั้นนี้แผนนี้จะใช้เวลามากกว่าทุกแผน เพราะนักเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการออกมาเล่าประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อนในห้องฟัง ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจภายในกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาแผ่นพับที่ครูแจกให้อย่างละเอียดในเนื้อหาที่เรียน แต่ละชั่วโมง ซึ่งวงจรรกาปฏิบัติที่ 3 นักเรียนแต่ช่วยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมุ่งมั่นในการศึกษาความรู้จากแผ่นพับ โดยเฉพาะนักเรียนเก่งจะมีการตั้งคำถามให้สมาชิกในกลุ่มตอบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของเพื่อนๆ ในกลุ่ม ถ้าเพื่อนตอบไม่ได้ก็จะอธิบายเพิ่มเติมให้เพื่อนเข้าใจ และบางกลุ่มก็มีการถามข้อมูลเพิ่มเติมจากครูผู้สอนในส่วนที่อ่านและไม่เข้าใจ จากกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้จากกันและกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้จากกันและกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ในกลุ่ม นักเรียนช่วยเหลือ มีน้ำใจที่ติดต่อกัน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามได้เป็นอย่างดี

4. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

การทำกิจกรรมในขั้นนี้ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษปรีฟและสีเมจิก จากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ตามที่กำหนดไว้ในใบงาน ในการทำงานของวงจรรกาปฏิบัติที่ 3 นักเรียนแต่ละคนจะรู้หน้าที่กันดีว่าใครจะเป็นผู้ออกไปรับแผ่นพับ กระดาษปรีฟ และอุปกรณ์การเขียนต่างๆ ใครจะเป็นคนเขียน ใครจะเป็นคนตกแต่งผลงาน ในการอภิปรายและเขียนข้อสรุปของแต่ละกลุ่มส่วนมากจะเป็น นักเรียนเก่งจะเป็นผู้นำในการทำงานของทุกคนในกลุ่มจะช่วยเหลือกันทำงานได้เร็วขึ้นต่างคนต่างรู้หน้าที่ตนเองทำให้ใช้เวลาในแผนการเรียนรู้นี้น้อยลง

5. ขั้นเสนอผลงาน

กิจกรรมในขั้นนี้ก็จะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองซึ่งในการนำเสนอผลงานของวงจรรกาปฏิบัติที่ 2 จะมีแต่นักเรียนเก่งของแต่ละกลุ่ม ในวงจรรที่ 3 นี้ครูเสนอแนะให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองแต่ละกลุ่มก็จะสลับกันพุดนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองในการพุดเสนอของนักเรียนกลุ่มอ่อนก็จะไม่พุดต่อเนื่องเท่าที่ควร เพราะการอ่านหนังสือยังไม่คล่องแต่เพื่อนๆ ในกลุ่มร่วมทั้งในห้องเรียนก็จะพากำลังใจและเอาใจช่วยเป็นอย่างดี จะสังเกตเห็นจากการปรบมือเสียงดังๆเวลานำเสนอเสร็จ ทำ

ให้แต่ละคนกล้าที่จะแสดงออกและมีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้นเมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเสร็จก็จะนำผลงานไปติดไว้ที่บอร์ดแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม ผลงานทุกชิ้นตั้งแต่แผนการเรียนรู้ที่ 1 - แผนการเรียนรู้ที่ 3 จะเย็บด้านบนของกระดาษติดทับกันขึ้นเรื่อยๆ แต่ละกลุ่มสามารถที่จะเปิดและทบทวนในสิ่งที่เรียนไปแล้วย้อนหลังได้ เพื่อทบทวนความรู้ไว้สอบสุดท้ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้นำความรู้จากสิ่งที่เรียนนำไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถ นำความรู้หรือสิ่งที่เรียนไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่และการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อวินิจฉัยสาเหตุและหาแนวทางการแก้ไขได้ กิจกรรมขั้นนี้จะเหมือนกับวงจรการปฏิบัติที่ 2 คือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหา และเขียนข้อสรุปตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดไว้ในใบงาน ในการทำงานจะให้นักเรียนทำพร้อมกันกับขั้นที่ 4 ขึ้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ และออกมานำเสนอในขั้นที่ 5 ในการคิดและแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่มก็นำเสนอได้ดี

ในกิจกรรมในขั้นนี้จริงๆหลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงาน ครูก็จะให้นักเรียนซักถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10- 15 นาที คะแนนของแบบฝึกหัดในวงจรที่ 2 นักเรียนส่วนมากทำได้ถูกต้องก็มีบางส่วนที่ทำผิด แต่ปัญหาส่วนใหญ่ นักเรียนจะเขียนตอบแบบฝึกหัดไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้ยากต่อการตรวจของครู

จากกิจกรรมในวงจรการปฏิบัติที่ 3 จะใช้เวลา 2 ชั่วโมงพอดีซึ่งกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสร็จตามเวลาที่กำหนด

เมื่อจบกิจกรรมการเรียนการสอนในวงจรที่ 3 แล้วนักเรียนมีความเข้าใจกระบวนการ และขั้นตอนการเรียนเป็นอย่างดี กิจกรรมที่ทำเป็นไป ตามขั้นตอนที่กำหนดและสามารถฝึกให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน การวางแผน การทำงาน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกันกับเพื่อน ความสามัคคีในการทำงาน การร่วมแรงร่วมใจ การแสดงออก การแสดงความคิดเห็นที่มีเหตุผล การซักถาม และการฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการทำงาน ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสุขจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากการสังเกตของผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย การสัมภาษณ์นักเรียน การจดบันทึกรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติวงจรที่ 3 และแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

ตารางที่ 4 สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขจากการปฏิบัติวงจรที่ 3

สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. การแย่งกันตอบคำถามทำให้เสียงดังเกินไปในห้องเรียน	1. เสนอแนะให้นักเรียนยกมือก่อนแล้วตอบคำถามทีละคน
2. การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนนักเรียนเก๋งยังอยากรับหน้าที่คนเดียว เพราะกลัวเพื่อนทำไม่ดีและกลัวถูกหักคะแนน	2. ครูเข้ากระตุ้นให้แต่ละกลุ่มกำหนดกติกา โดยให้ทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำงาน และในกิจกรรมไม่หักคะแนน
3. ในการเขียนข้อสรุปและการประยุกต์ใช้ความรู้นักเรียน ไม่มั่นใจเพราะกลัวตอบผิดยังต้องวิ่งมาถามครู	3. กระตุ้นให้นักเรียนมีการปรึกษาหารือในกลุ่มและเขียนข้อสรุปจากเสียงส่วนใหญ่ในกลุ่ม

จากการตอบแบบสัมภาษณ์นักเรียน ทำให้ทราบข้อคิดเห็นจากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) สามารถสรุปความคิดเห็นของนักเรียนได้ดังนี้ การตอบแบบสัมภาษณ์ของนักเรียนในวงจรที่ 3 ก็จะคล้าย ๆ กับการตอบในวงจรการปฏิบัติที่ 1 และ วงจรการปฏิบัติที่ 2

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างซิปปา (CIPPA Model) แสดงวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ดังนี้

จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่สอบผ่านคิดเป็นร้อยละ
49	30	27	13	21.55	3.32	71.84	79.59

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.84 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนการเรียนอยู่ในเกณฑ์ ดี และจำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ซึ่งมีนักเรียนสอบผ่านจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 79.59

5. สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากได้รับการสอนตามเนื้อหาในบทเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 21.55 คิดเป็นร้อยละ 71.84 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 มีจำนวนนักเรียน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 79.59 นอกจากรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคมแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และยังทำให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหรือโดยกลุ่ม ทักษะการทำงานกลุ่ม การวางแผนการทำงาน ทักษะการคิดแก้ปัญหา การนำเสนอผลงาน มีความสามัคคี รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ในวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม ซึ่งได้นำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลังสิ้นสุดแต่ละวงจร สามารถพัฒนาการเรียนการสอนในวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม ตามแนวคิดของฐิติพร คำวิแสง (2557) มีประสิทธิภาพขึ้น ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละชั้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชี้นำและขั้นทบทวนความรู้เดิม

การเตรียมความพร้อม ในการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเรื่องสถาบันทางสังคม มาล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในชั่วโมง จากนั้นก็จะมีการทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ กิจกรรมที่ใช้ในขั้นทบทวนความรู้เดิมเช่น การดูภาพ การสนทนาซักถาม ผลการจัดกิจกรรมก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจข้อมูล และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ในขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูล ความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่มีจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ครูเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหากันได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจข้อมูลซึ่งผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูลประสบการณ์ใหม่ๆโดยใช้กระบวนการต่างๆ ด้วยตนเองหรือโดยกลุ่ม เช่น ใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มในการอภิปรายสรุปความเข้าใจกับข้อมูลนั้นๆ ซึ่งอาจจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงความรู้เดิม ซึ่งสอดคล้องกับ Ausubel (1986) ได้ อธิบายไว้ว่าการเรียนจะเกิดขึ้นได้ ถ้าการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นผู้เรียนเคยมีพื้นฐาน เชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ได้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างมีความหมาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ แดงมีสี (2555) พบว่านักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมได้ด้วยตนเอง ในการทำความเข้าใจข้อมูลได้จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนได้อ่านเรื่องน่ารู้ แถบประโยค แผ่นพับพร้อมทั้งทั้งชั้น เพื่อช่วยให้เพื่อนนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่าน นอกจากนั้นครูยังต้องใช้คำถามกระตุ้นและให้ดูรูปภาพประกอบ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในข้อมูลหรือสิ่ง

ที่เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2558) เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม

3. ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเอง รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนเองให้ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมกันซึ่งสอดคล้องกับ สุดา ไบแย้ม(2559) นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากเพื่อนในกลุ่มเพราะนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานทางด้านเนื้อหาวิชาหรือระดับภาษาต่างกัน ดังนั้นในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมด้วยกันนั้น นักเรียนแต่ละคนจะตั้งใจว่าเพื่อนจะพูดอะไร

พบว่าการจัดกิจกรรมตามรูปแบบชิปปา(CIPPA Model) ทำให้ผู้เรียนมีความรักสามัคคี สนุกสนานกับการเรียนและได้แลกเปลี่ยนแนวคิดกัน อันจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ และเกิดการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

เป็นขั้นสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้ง่าย กิจกรรมการเรียนครูแจกกระดาษ A 4 อุปกรณ์การเรียน และใบงาน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาร่วมกันอภิปราย และเขียนสรุปตามใบงานที่ครูแจกให้ เพื่อให้นักเรียนได้สรุปความรู้จากที่ได้ศึกษาในใบความรู้ ผลการจัดกิจกรรมแต่ละกลุ่มมีการวางแผนทำงาน มีการอภิปราย ร่วมกันมีการแบ่งงานกันทำ ทำให้แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ในการทำงาน นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการร่วมมือวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและในกลุ่ม แล้วจึงออกมาอภิปรายข้อความรู้ที่ได้ในขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่มเพื่อนักเรียนจะได้สรุปและจัดระเบียบความรู้ที่เรียนได้ถูกต้อง

5. ขั้นเสนอผลงาน

ขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสนำเสนอผลงานการสร้างความรู้ของตนเองให้กลุ่มอื่นรับรู้ ช่วยให้ผู้เรียนต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อช่วยให้จดจำสิ่งที่เรียนได้ง่ายกิจกรรมการเรียนจะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเสร็จ ก็จะมีการอภิปรายทั้งชั้นเรียนเพื่อแก้ไขในส่วนที่ขาดหรือไม่สมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผลการจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถ ที่จะนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองได้ดี มีการสลับกันนำเสนอ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าที่จะแสดงออก

6. ขั้นประยุกต์ใช้ความ

เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนเองไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาในเรื่องนั้นๆ กิจกรรมการเรียนในขั้นนี้ จะให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาและเขียนข้อสรุปตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ไว้ในใบงาน ซึ่งผลการจัดกิจกรรมแต่ละกลุ่มก็ร่วมกันวางแผนการทำงานและแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ที่ครูกำหนดไว้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2555) เชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จะต้องมีการให้ผู้เรียน

ได้ฝึกนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่แทนสถานการณ์จริง นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเองเนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติจริง ความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. อภิปรายผล

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีหลักการและเป้าหมายให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตาตื่นใจ มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคม กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม จากกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าผู้เรียนสรุปข้อความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มีการวางแผนแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนกระบวนการทำงานกลุ่มการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน ภายใต้บรรยายภาคที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในกระบวนการคิดแก้ปัญหาของตนเองและกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วย 6 ชั้น คือ 1) ชั้นนำและทบทวนความรู้เดิม 2) ชั้นแสวงหาความรู้ใหม่ทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 3) ชั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม 4) ชั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 5) ชั้นแสดงผลงาน 6) ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

2. พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) กับการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน สามารถสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เกิดทักษะการแก้ปัญหา รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น สนใจและสนุกสนานกับการเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถจดจำเนื้อหาได้ดี

3. พฤติกรรมด้านการทำงาน พบว่านักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขมีการแข่งขันกันทำงานระหว่างกลุ่มการเรียน ภายในกลุ่มนักเรียนมีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนร่วม นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น นักเรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านเนื้อหากระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงานร่วมกัน รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผลทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน และมีการสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มีวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเกิดทักษะการทำงานกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีกระบวนการในการจัดการทำงานที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่เรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่ามีค่า
คะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมี
นักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 79.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 75

7. ข้อสังเกตจากการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ผู้วิจัยและเพื่อนครูได้ร่วมกันอภิปรายผลที่ได้จากการสังเกต สรุปว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ในช่วงแรกของการสอนนักเรียนยังไม่เข้าใจขั้นตอนในการทำกิจกรรม ครูต้องให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนในแต่ละขั้นของการเรียน

2. การทำงานในชั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ในระยะแรก จะใช้เวลานานนักเรียนยังไม่แสดงบทบาทในการทำงานร่วมกัน แต่ในระยะต่อมา นักเรียน จะเกิดความคุ้นเคยจะใช้เวลาน้อยลงตั้งนั้นผู้สอนไม่ควรเร่งเวลาขณะที่นักเรียนกำลังทำงานกลุ่มย่อย เพราะจะทำให้นักเรียนเร่งทำงานต่างคนต่างทำไม่มีการปรึกษาหารือกัน

3. การนำเสนอผลงานของนักเรียน ควรให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้มีโอกาสได้เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง เพราะจะได้ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าที่จะแสดงออก และเกิดความภาคภูมิใจ

4. เมื่อนักเรียนนำเสนอผลงานเสร็จ ควรมีการวิจารณ์หรืออภิปรายผลงาน จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และได้ทราบในส่วนที่จะปรับปรุงหรือส่วนที่ดีในผลงานนั้นๆ

5. การเสริมแรงนักเรียนในการเรียน เช่น ให้นักเรียนตบมือให้เพื่อนคนที่กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและสนใจเรียนมากขึ้น

6. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเวลา 1 ชั่วโมง อาจจะไม่พอควรจะยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสม

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (Clpp Model)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model)

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model) ให้มีนักเรียนร้อยละ 75 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ ร้อยละ 70 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เรียนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอกอกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 49 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย จำแนกตามลักษณะของการใช้ ได้ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติจริง ได้แก่ แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบ ชิปปา (CIPPA Model) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 แผนการเรียนรู้
2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่
 - แบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - แบบบันทึกการใช้แผนการเรียนรู้
 - แบบสัมภาษณ์นักเรียน
 - ผลงานนักเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้ทดสอบเมื่อดำเนินกิจกรรมครบทั้ง 3 วงจรการปฏิบัติเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บดังนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียน จากแผนการปฐมนิเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจใน รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
2. ดำเนินการทดลองตามแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนครบ 3 แผนการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง
3. ผู้วิจัยร่วมกับเพื่อนครูอีก 3 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องในการ สะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบบันทึกการใช้แผนการ เรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบฝึกหัด ผลงานนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อใช้ในวงจรการปฏิบัติต่อไป
4. หลังจากดำเนินการสอนครบทั้ง 3 วงจรการปฏิบัติ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อ ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การหาค่าร้อยละ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบบันทึกการใช้แผนการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน ผลงานนักเรียน มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีข้อบกพร่องหรืออุปสรรคอย่างไร แล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ ชิปปา (CIPPA Model) ผลการวิจัยประกอบด้วย 2 ด้านคือ รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือ

1. ขั้นนำหรือทบทวนความรู้เดิม

เป็นการสร้างความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียน หรือทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน ก่อนที่จะทำกิจกรรมในขั้นต่อไป ซึ่งผู้สอนอาจจะใช้กิจกรรมต่อไปนี้ คือ ดูรูปภาพ ข่าวประจำวัน การสนทนา ชักถาม

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ในขั้นนี้ครูจะแนะนำแหล่งความรู้ และเตรียมสื่อให้กับผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ปัญหา และแก้ปัญหาโดยกระบวนการคิด กิจกรรมในขั้นนี้จะให้นักเรียนดูรูปภาพ อ่านสารหน้ารู้ อ่านแถบประโยค แผ่นพับ ตอบคำถาม ร่วมกันอภิปรายคำตอบจากสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดให้

3. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้เข้าใจในกลุ่ม

ในขั้นนี้จะให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้อย่างละเอียด โดยเน้นความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่ม ให้ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เก่งในกลุ่มได้ช่วยเหลือเพื่อนๆ ในกลุ่มในการทำความเข้าใจข้อมูลจากใบงานที่ครูแจกให้ โดยแต่ละกลุ่มจะมีเป้าหมายในการช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน

4. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

ในขั้นนี้จะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับกระดาษ A 4 ใบงาน และอุปกรณ์การเขียนต่างๆ จากนั้น ร่วมกันอภิปรายและเขียนข้อสรุป จากใบงานที่ครูกำหนดให้ เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้จากที่ได้ศึกษาใบความรู้มาแล้ว โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความรู้อีกครั้งหนึ่งจากความเข้าใจของนักเรียนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

5. ขั้นนำเสนอผลงาน

ในขั้นนี้จะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน ซึ่งแต่ละกลุ่มได้ช่วยกันทำในขั้นที่ 4 มาแล้ว เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเสร็จก็จะนำผลงานไปติดไว้ที่บอร์ดแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม ผลงานแต่ละ

ชั้นก็จะติดทับซ้อนกันขึ้นเรื่อย ๆ แต่ละกลุ่มสามารถที่จะมาศึกษาเพิ่มเติมเวลาว่างหรือหลังเรียนจบไปแล้ว จากนั้นก็ร่วมกันอภิปรายผลงานของแต่ละกลุ่มทั้งชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

6. ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้นำความรู้จากสิ่งที่เรียน นำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถนำความรู้หรือสิ่งที่เรียนไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่กิจกรรมในชั้นนี้ จะให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาและเขียนข้อสรุปตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดไว้ในใบงาน ซึ่งจะให้นักเรียนทำร่วมกันกับชั้นที่ 4 และออกมานำเสนอในชั้นที่ 5

บทบาทของครู และนักเรียน

บทบาทของครูผู้สอนมีดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อม ครูต้องเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านให้พร้อมก่อนที่จะจัดการเรียนการสอน ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเอกสารประกอบการสอน นอกจากนั้นยังต้องเตรียมนักเรียนให้พร้อม ให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงหลักการเรียนรู้ตามแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนวางแผนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ออกแบบกิจกรรมตามหลักชีปลา และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2. การดำเนินการสอน เป็นบทบาทขณะที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แนะนำและแก้ปัญหาต่างๆ เป็นผู้สนับสนุนหรือเสริมแรง ร่วมทำกิจกรรมให้ความคิดเห็นหรือช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ให้ผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

3. การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ครูต้องคอยติดตามและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด นำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน

4. การอธิบายหรือสอนเพิ่มเติม ในกรณีที่กลุ่มไม่สามารถสอนหรืออธิบายมโนคติในเนื้อหาวิชาที่เรียนให้เพื่อนเข้าใจได้ อาจขอความช่วยเหลือจากครู ซึ่งครูก็จะได้ให้ความรู้หรือสอนเพิ่มเติมให้จนกว่านักเรียนจะเข้าใจ

5. ติดตามและตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อให้ถูกต้องชัดเจนและมีความสมบูรณ์ที่สุด สังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม รวมทั้งประเด็นต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน

6. ด้านการประเมินผล ครูผู้สอนดำเนินการตรวจสอบตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ตามสภาพจริง

บทบาทของนักเรียน

บทบาทของนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ทบทวนความรู้และมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ จากแหล่งความรู้

2. ศึกษาลงมือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจ โดยใช้กระบวนการ กลุ่มในการคิด วางแผนการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ครูกำหนดให้

3. สรุปและจัดระเบียบความรู้จากที่ได้ศึกษาจากใบความรู้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดความคงทน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

4. เรียนรู้จากกลุ่มและช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

5. กล้าที่จะแสดงออกตามแนวคิดของตนเองตามที่เข้าใจ รวมถึงการนำเสนอผลงานกลุ่มตนเอง

6. ตั้งใจในการเรียนและเอาใจใส่ทำกิจกรรมแต่ละขั้นตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการเรียนรู้จากใบความรู้ ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ คัดค้านสนับสนุน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองอย่างเต็มที่

7. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน นักเรียนจะต้องช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง เพราะการเรียนตามรูปแบบนี้การร่วมมือกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นนักเรียนที่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนจะต้องช่วยอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจด้วย

8. การยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่ควรคิดว่าตนเองเก่ง แต่ทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน แสดงความสามารถของตนเองและยอมรับความสามารถของคนอื่นด้วย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนที่เรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 79.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 75

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยอันจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาหรือมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการสอนแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)

ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ต้องใช้เวลาานกว่าที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้ที่นำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ควรยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

2. ก่อนที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ควรศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งบทบาทครู แลนักเรียนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน

3. ครูควรมีการเตรียมสื่อการสอนต่างๆ ให้พร้อม สะดวกและง่ายต่อการหยิบใช้ และจัดให้ครบตามจำนวนกลุ่มนักเรียน

4. ควรใช้คำถามที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกรนำประสบการณ์หรือพื้นฐานความรู้เดิมมาใช้ในการแก้ปัญหา

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และให้ความสนใจเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แบบชิปปา (CIPPA Model) ไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในเรื่องอื่นในระดับชั้นอื่น หรือปรับใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2. ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แบบชิปปา (CIPPA Model) นี้ไปศึกษาในด้านความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการคิด การแก้ปัญหา เจตคติ ที่มีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.)
- กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (2545). ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : หลักสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. จตุพร เจริญวัย. (2545). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้โมเดลซิปปาในรายวิชาเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา]. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราภาญจน์ หงส์ชุตตา. (2545). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เศษส่วน โดยใช้โมเดลซิปปา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา]. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิศนา แคมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : CIPPA Model วารสารครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มีนาคม-มิถุนายน).
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2527). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศิต ปลั่งกลาง. (2545). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดลซิปปา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา]. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2544). หัวใจการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ ก.พ. 2544; 4 (2) : 80-2.
- ลัดดา ศิลาน้อย และคณะ. (2544). รายงานการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ในวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บริษัทอ้ออ้อ 1999 จำกัด.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อเพื่อนครูในโรงเรียน

รายชื่อเพื่อนครูในโรงเรียนที่ร่วมตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นายมนัสนันท์ ชำนิงาน	ครูโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
2. นางพรพิรุณ แจ่มใจ	ครูโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. นายไกรวุฒิ เกียรติรัมย์	ครูโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ภาคผนวก ข

- ค่าดัชนีจำแนกจำแนกของ Brennan (B) และค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม
- คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม

ตารางที่ 6 ค่าดัชนีจำแนกจำแนกของ Brennan (B) และค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องสถาบันทางสังคม

ข้อสอบข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ค่าความยากง่าย (P)
1	0.32	0.75
2	0.60	0.62
3	0.24	0.56
4	0.21	0.68
5	0.21	0.68
6	0.21	0.68
7	0.32	0.75
8	0.21	0.68
9	0.49	0.56
10	0.21	0.68
11	0.21	0.68
12	0.21	0.68
13	0.41	0.68
14	0.21	0.56
15	0.24	0.68
16	0.21	0.75
17	0.32	0.62
18	0.35	0.75
19	0.32	0.75
20	0.32	0.75
21	0.32	0.68
22	0.21	0.68
23	0.41	0.68
24	0.41	0.68
25	0.41	0.68
26	0.32	0.75
27	0.21	0.68

ตารางที่ 6 ค่าดัชนีจำแนกจำแนกของ Brennan (B) และค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้
เรื่องสถาบันทางสังคม

ข้อสอบข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ค่าความยากง่าย (P)
28	0.24	0.56
29	0.32	0.75
30	0.21	0.68

ค่าความเชื่อมั่น Reliability (KR -21) = 0.84

ตารางที่ 7 คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม

เลขที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
1	17
2	16
3	22
4	21
5	15
6	13
7	17
8	23
9	25
10	16
11	24
12	23
13	25
14	24
15	21
16	22
17	15
18	23
19	24
20	25
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	21

เลขที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
27	16
28	17
29	26
30	23
31	24
32	23
33	21
34	22
35	24
36	21
37	24
38	22
39	23
40	27
41	21
42	23
43	24
44	16
45	26
46	21
47	22
48	22
49	21
ค่าเฉลี่ย \bar{X}	21.55
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.32
คิดเป็นร้อยละ	71.84

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- แบบบันทึกการสะท้อนผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- แบบสัมภาษณ์นักเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องสถาบันทางสังคม
โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ข้อสอบแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ

คำชี้แจง

- แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- ข้อสอบแต่ละข้อเป็นแบบปรนัยแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง. ให้เลือกตอบตัวเลือกที่ถูกที่สุดเพียงหนึ่งตัวเลือกในแต่ละข้อ
- ให้กากบาท x ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการในแต่ละข้อของกระดาษคำตอบตามตัวอย่าง

	ก	ข	ค	ง
0	x			

- ถ้าต้องการเปลี่ยนตัวเลือกใหม่ให้ทำเครื่องหมาย ทับตัวเลือกที่ต้องการก่อนแล้วทำเครื่องหมายตามที่ต้องการในตัวเลือกที่ต้องการใหม่อีกครั้งหนึ่ง
- ห้ามขีดเขียนสัญลักษณ์หรือข้อความใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
- ห้ามนำแบบทดสอบออกนอกห้องสอบไม่ว่ากรณีใด

<p>1.ข้อใดอธิบายความหมายของสถาบันทางสังคมได้ดีที่สุด?</p> <p>ก. องค์กร หรือระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติหรือการติดต่อระหว่างกันของสังคม</p> <p>ค. หน่วยงานอิสระที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกในสังคม</p> <p>ง. สถาบันที่กลุ่มคนในสังคมจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมสังคมสงเคราะห์</p> <p>จ. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ชุมชนและช่วยจรรโลงสังคม</p> <p>2. ข้อใด ไม่ใช่ สถาบัน ทางรูปธรรม?</p> <p>ก. ธนาคารออมสิน ข. กระทรวงกลาโหม</p> <p>ค. วัฒนธรรมการกินอาหาร ง. การตรวจคนเข้าเมือง</p> <p>3.ข้อใดไม่ จัดเป็นการปฏิบัติตนในสถาบันในสังคมไทย?</p> <p>ก. นำเรื่องการทำบัญชีรายรับรายจ่ายไปสอนน้อง</p> <p>ข. อนุมัติให้ปรับค่าโดยสารรถประจำทาง เนื่องจาก</p> <p>ค. มุ่งพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว เนื่องจากประเทศชาติมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ</p>	<p>ง. อาจารย์ห้ามนักศึกษาใส่เสื้อคับตัวขึ้นมาบนอาคารเรียน</p> <p>4. ข้อใดเป็นหน้าที่ของสถาบันทางสังคม?</p> <p>ก. สนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม</p> <p>ข. เป็นสถาบันที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในสังคม</p> <p>ค. เป็นกลไกควบคุม หรือกำกับดูแลสมาชิกของสังคม</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>5. ความรู้ที่ไม่ เป็นทางการได้มาจากแหล่งการเรียนรู้ใด?</p> <p>ก. สถาบันการศึกษาของรัฐบาล</p> <p>ข. สถาบันการศึกษาของเอกชน</p> <p>ค. ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน</p> <p>ง. โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น</p> <p>6.สถาบันเศรษฐกิจจัดตั้งขึ้นเพื่ออะไร?</p> <p>ก. เป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพให้สมาชิกในสังคม</p>
--	---

<p>ข. ให้การศึกษาแก่สมาชิกในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน</p> <p>ค. สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ</p> <p>ง. สร้างคุณธรรม ความสามัคคีและระเบียบวินัยที่ดีให้แก่สมาชิกในสังคม</p> <p>7. ข้อใด ไม่ใช่ ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศที่ใช้หลักการเมืองแบบประชาธิปไตย?</p> <p>ก. สมาชิกของสถาบันจะมีเสรีภาพในทรัพย์สิน</p> <p>ข. รัฐบาลจะทำหน้าที่ในการวางแผนการผลิต</p> <p>ค. สมาชิกของสถาบันจะมีเสรีภาพในการผลิตและการบริโภคสินค้า</p> <p>ง. รัฐบาลจะเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันทางการผลิตอย่างเสรี</p> <p>8. ผู้ใดปฏิบัติตนในสถาบันนันทนาการได้อย่างถูกต้อง?</p> <p>ก. เอใส่ชุดนักเรียนว่ายน้ำในสระว่ายน้ำ</p> <p>ข. มีวิงออกกำลังกายในสวนสาธารณะตามวัน-เวลาที่สวนสาธารณะเปิดทำการ</p> <p>ค. ใช้อัคนวอลเลย์ในสนามเทนนิสสาธารณะ</p> <p>ง. ผนชวนเพื่อน ๆ ปีนเข้าไปในสนามกีฬาตอนเข้ามืด เพื่อให้มีเวลาฝึกซ้อมกีฬามากขึ้น</p> <p>9. ข้อใดไม่ได้แสดงถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของวัฒนธรรมไทย?</p> <p>ก. ประเทศไทยตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>ข. มีแม่น้ำหลายสายภายในประเทศ การคมนาคมน้ำ</p> <p>ค. อยู่ในภูมิอากาศเขตร้อน จึงมีการแต่งกายที่โปร่ง</p> <p>ง. รับพระพุทธศาสนาจากอินเดีย คนไทยจึงมีจิตใจ</p> <p>10. ข้อใดมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดสำหรับสังคมไทย?</p> <p>ก. อิทธิพลของพระพุทธศาสนา การมีจิตใจโอบอ้อม</p> <p>ข. อิทธิพลของประเทศเพื่อนบ้าน การผสมผสานทาง</p> <p>ค. อิทธิพลพระพุทธศาสนา-การเลือกอาชีพ</p> <p>ง. อิทธิพลของประเทศตะวันตก-แนวคิดด้านการเมืองการปกครอง</p>	<p>11. เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาประจำชาติไทย?</p> <p>ก. คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเพื่อแบ่งปัน</p> <p>ข. มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ 85</p> <p>ค. พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ</p> <p>ง. คนไทยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติศาสนา</p> <p>12. คนไทยจะรักภักดีและเทิดทูนพระมหากษัตริย์อย่างสูงยิ่ง เพราะเหตุใด?</p> <p>ก. ทรงมีอำนาจสูงสุด</p> <p>ข. ทรงสร้างคุณงามความดีไว้แก่ประเทศชาติ</p> <p>ค. สังคมไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมายาวนาน</p> <p>ง. ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในโลก</p> <p>13. วัฒนธรรมในด้านศิลปกรรมของไทยเกิดจากสาเหตุ?</p> <p>ก. ความต้องการแสดงผลงานของช่างศิลป์</p> <p>ข. ความต้องการที่จะปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามขึ้น</p> <p>ค. การแสดงอิทธิพลของศิลปะจากประเทศใกล้เคียง</p> <p>ง. ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจของประเทศ</p> <p>14. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม?</p> <p>ก. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางสังคม</p> <p>ข. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ</p> <p>ค. ความต้องการการเปลี่ยนแปลงเฉพาะบุคคล</p> <p>ง. การเผชิญปัญหาความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์</p> <p>15. ปัจจัยใดไม่ใช่ปัจจัยภายในที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม?</p> <p>ก. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ</p> <p>ข. ความต้องการมีชีวิตที่สุขสบาย</p> <p>ค. การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต</p> <p>ง. เทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ ๆ</p> <p>16. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการรับวัฒนธรรมต่างชาติของสังคมไทย?</p> <p>ก. คนไทยรับการแบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างเด็ดขาดจากอินเดีย</p>
--	---

<p>ข. คนชาติไทยเริ่มรับวัฒนธรรมจากชาติต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์</p> <p>ค. คนไทยรับวัฒนธรรมจากจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการค้าและการคำนวณ</p> <p>ง. วัฒนธรรมอินเดียลดสถานภาพของสตรีในสังคมไทยให้ต่ำลง</p> <p>17. ในรัชสมัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใดที่สังคมไทยรับแนวคิดเรื่องชาตินิยมตะวันตก?</p> <p>ก. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว</p> <p>ข. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว</p> <p>ค. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว</p> <p>ง. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล</p> <p>18. การที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเศรษฐกิจในธุรกิจใดมากที่สุด?</p> <p>ก. ธุรกิจบริหาร ข. ธุรกิจพลังงาน</p> <p>ค. ธุรกิจสื่อสาร ง. ธุรกิจวิทยาศาสตร์</p> <p>19. การที่ให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมอ่อนแอลงทำให้เกิดผลอย่างไร?</p> <p>ก. สังคมไทยพัฒนาไปได้ดีกว่าการยึดติดกับสิ่งเดิม</p> <p>ข. คนไทยไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และภูมิปัญญา</p> <p>ค. ต่างประเทศมีความสนใจในวัฒนธรรมไทยมาก</p> <p>ง. คนไทยสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้มากขึ้น</p> <p>20. เราควรรับวัฒนธรรมต่างชาติอื่นอย่างไร จึงจะเหมาะสมมากที่สุด?</p> <p>ก. รับเฉพาะวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา</p> <p>ข. รับวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของความเจริญในยุคเก่า</p> <p>ค. เลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงามและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสังคมไทย</p> <p>ง. รับวัฒนธรรมของชาติมหาอำนาจเพื่อให้เจริญทัดเทียมนานาประเทศ</p>	<p>21. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากการกำหนดสังคมของตนเอง?</p> <p>ก. การรับเอาพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดีย</p> <p>ข. มีการประดิษฐ์อักษรขึ้นใช้เองโดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช</p> <p>ค. จอมพล ป.พิบูลสงคราม พัฒนาการแต่งกายและวิถีชีวิตของคนไทยให้เป็นแบบตะวันตก</p> <p>ง. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครองให้เป็นแบบชาติตะวันตก</p> <p>22. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบันการศึกษา?</p> <p>ก. ให้ความรู้ ความสามารถและทักษะแก่บุคคล</p> <p>ข. สอนและฝึกอาชีพให้แก่บุคคล</p> <p>ค. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาการให้แก่สมาชิกของสังคม</p> <p>ง. คัดกรองไม่ให้มีการกดขี่แรงงาน</p> <p>23. การร้องรำทำเพลงขณะเกี่ยวข้าว ถือเป็นลักษณะเด่นในด้านใดของวัฒนธรรมไทย?</p> <p>จ. จรรยาบรรณของคนไทย</p> <p>ฉ. การพักผ่อนหย่อนใจของคนไทย</p> <p>ช. จิตรกรรมไทย</p> <p>ซ. การรับวัฒนธรรมต่างชาติ</p> <p>24. การไม่ลดสถานะภาพสตรีให้ต่ำลง แสดงว่าคนไทยเลือกรับวัฒนธรรมจากต่างชาติอย่างไร?</p> <p>ก. เลือกรับวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับคนไทย</p> <p>ข. เลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมทางศาสนา</p> <p>ค. เลือกเฉพาะวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ</p> <p>ง. เลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมทางพิธีกรรม</p> <p>25. ข้อใดผิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองของไทย?</p> <p>ก. ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์</p> <p>ข. ในสมัยรัชกาลที่ 6 สังคมไทยรับแนวคิดเรื่องชาตินิยมตะวันตก</p>
--	--

<p>ค. การบริหารราชการแผ่นดินแยกอำนาจเป็นฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ</p> <p>ง. คนไทยเริ่มมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอายุ 20 ปีบริบูรณ์</p> <p>26. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทย?</p> <p>ก. ภาพยนตร์จากต่างประเทศ</p> <p>ข. ความอ่อนแอทางวัฒนธรรมของคนไทย</p> <p>ค. ความมีน้ำใจของคนไทย</p> <p>ง. การรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านวัตถุมากขึ้น</p> <p>27. เราควรปฏิบัติตัวอย่างไรเพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรมไม่ให้สูญหาย?</p> <p>ก. เลือกรับวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม</p> <p>ข. เลือกรับวัฒนธรรมตามสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์</p> <p>ค. เลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมที่แปลกใหม่</p> <p>ง. ไม่ยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกเลย</p> <p>28. ข้อใดเป็นสาเหตุภายนอกในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม?</p> <p>ก. สื่อตะวันตก</p> <p>ข. สังคมไทยมีความอ่อนแอ</p> <p>ค. คนไทยมีความเชื่อที่มั่งมาย</p> <p>ง. ไม่รู้จักนำเทคโนโลยีมาปรับในการใช้งาน</p> <p>29. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล?</p> <p>ก. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ</p> <p>ข. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>ค. จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเขต</p> <p>ง. บำรุงรักษาทางน้ำและทางบก</p> <p>30. ส่วนใหญ่ประเทศไทยรับวัฒนธรรมด้านใดจากประเทศจีน?</p> <p>ก. กฎหมาย</p> <p>ข. พระพุทธศาสนา</p> <p>ค. การค้าและค่านิยม</p> <p>ง. การปกครอง</p>	
---	--

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่..... เรื่อง วิชา

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละรายการประเมิน และกรณาระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่อแผนการเรียนรู้ในตอนท้ายของแบบประเมินนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ระดับที่ 2 หมายถึง น้อย ระดับที่ 3 หมายถึง ปานกลาง
 ระดับที่ 4 หมายถึง มาก ระดับที่ 5 หมายถึง มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม/สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ					
3. เนื้อหามีความถูกต้อง ทันสมัย					
4. กิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้					
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน					
6. มีการบูรณาการนวัตกรรมในกิจกรรมการเรียนรู้					
7. การวางแผนการใช้วัตกรรมการเรียนมีความเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการแก้ปัญหา/พัฒนา					
8. มีการระบุสื่อ/แหล่งการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน					
9. มีการระบุวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
10. วิธีการประเมินผลมีความหลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง					

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

.....

.....

.....

ลงชื่อ (ผู้ประเมิน)
 (.....)

ตำแหน่ง.....
 วันที่ประเมิน...../...../.....

แบบบันทึกการสะท้อนผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
(สำหรับนักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....วิชา.....
 ผู้บันทึก.....วันที่บันทึก.....

ประเด็นการสะท้อนผล	ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา	จุดเด่น (สิ่งที่ประสบผลสำเร็จ)	จุดที่ควรพัฒนา (ปัญหา/อุปสรรค)	ข้อเสนอแนะที่จะนำไปพัฒนาในแผนต่อไป
1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2. วิธีการ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3. การใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5. ประเด็นอื่นๆ				

สรุปผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
 จุดเด่น.....
 จุดควรพัฒนา

 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาครั้งต่อไป

แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการ
จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

แผนที่เรื่อง.....วิชา.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....ณ ห้อง.....
ชื่อนักเรียนที่ใช้ข้อมูล.....ชั้น.....

รายการสนทนาซักถาม

- นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้างในชั่วโมงนี้ เพราะเหตุใด
.....
.....
.....
- นักเรียนไม่ชอบกิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้างในชั่วโมงนี้ เพราะเหตุใด และอยากให้มีการปรับปรุงอย่างไร
.....
.....
.....
- สื่อ/กิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้างที่ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความคิดแปลกใหม่มากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
.....
- ถ้านักเรียนจะสามารถเรียนรู้และคิดอะไรที่แปลกใหม่ได้มากกว่าเดิม นักเรียนคิดว่าคุณครูควรจัดกิจกรรม
หรือมีสื่ออะไรเพิ่มเติมบ้าง
.....
.....
.....
- นักเรียนมีอะไรอยากจะบอกคุณครูบ้างเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนของเรามีความน่าสนใจ
ยิ่งขึ้น
.....
.....
.....

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างแผนการเรียนรู้
- แผนการเรียนรู้ที่ 1 , 2 , 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง สถาบันทางสังคม

เวลา 1 ชั่วโมง

รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา

สอนโดย นางไพโรจิตร์ บ้านเหล่า

สาระสำคัญ

สถาบันทางสังคมเป็นองค์กรหรือกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติหรือติดต่อกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของบุคคลในสังคม สถาบันทางสังคมเป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น สถาบันทางครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันนันทนาการ สถาบันการสื่อสาร สถาบันการเมืองการปกครอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบบทเรียนนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน
2. อธิบายความหมายและหน้าที่ของสถาบันทางสังคมได้
3. ทำแบบฝึกหัดถูกต้องอย่างน้อย 80 %

สาระการเรียนรู้

สถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม หมายถึง องค์กร หรือกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติหรือติดต่อกันระหว่างกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้นเพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของบุคคลในสังคม

หน้าที่ของสถาบันทางสังคม

1. สนองต่อความต้องการของมนุษย์ในสังคม เช่น สถาบันศาสนา มีหน้าที่ให้การอบรมกล่อมเกล่าจิตใจแก่ประชาชน
2. เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกระทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกของสังคม
3. เป็นกลไกเพื่อการควบคุมหรือกำกับดูแลสมาชิกของสังคม โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ของตนเองขึ้นมาเป็นการเฉพาะ

สถาบันทางสังคมที่สำคัญมีดังนี้

1. สถาบันครอบครัว

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานของการพัฒนามนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุดของสังคม สถาบันนี้ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และเครือญาติ

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว

1. ให้กำเนิดสมาชิกใหม่
2. เลี้ยงดูและอบรมบ่มนิสัยเด็กให้เป็นคนดี
3. สอนให้เด็กรู้จักระเบียบและการปฏิบัติตนตามระเบียบทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน
4. ให้ความอบอุ่นและปลอดภัยแก่สมาชิกของครอบครัว
5. กำหนดสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ให้แก่สมาชิก

2. สถาบันการศึกษา

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการอบรมสั่งสอนความรู้และคุณธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมต่อจากสถาบันครอบครัว ความรู้ที่ได้จากสถาบันการศึกษามี 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่เป็นทางการจะมาจากสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเป็นทางการ ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย กับความรู้ที่ไม่เป็นทางการจะมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปัญญาชาวบ้าน

หน้าที่ของสถาบันการศึกษา

1. ให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะแก่บุคคล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น
2. อบรมบุคคลให้เป็นคนดีของสังคม
3. สอนและฝึกอาชีพให้แก่บุคคลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต
4. อนุรักษ์และพัฒนาประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม ให้ดำรงคงอยู่สืบไป
5. เป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาการที่ทันสมัยให้แก่สมาชิกของสังคม

3. สถาบันศาสนา

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ กำหนดแนวประพฤติปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมเพื่อความสุขและความสงบแห่งชีวิตของบุคคลในสังคม สถาบันทางศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจและเป็นที่พักผ่อนจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

หน้าที่ของสถาบันศาสนา

1. เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกของสังคม
2. เป็นสถาบันที่จัดประเพณีและวัฒนธรรมทางศาสนา เช่น การบวช การทำบุญ
3. อบรมศีลธรรมให้แก่สมาชิกของสังคม

4. สถาบันการเมืองการปกครอง

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานเกี่ยวกับระเบียบทางการเมืองการปกครองของสังคม

หน้าที่ของสถาบันการเมืองการปกครอง

1. ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพแก่สมาชิกของสังคม
2. กำหนดโครงสร้างและกลไกเพื่อการทำงานทางการเมืองและการปกครอง
3. ปกป้องความมั่นคงแห่งชาติ และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม
4. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับการบริหารประเทศ
5. สร้างสัมพันธไมตรีอันดีกับต่างประเทศ

5. สถาบันเศรษฐกิจ

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางฐานเกี่ยวกับจัดระเบียบทางเศรษฐกิจเพื่อการเจริญเติบโตของประเทศ และเพื่อการกินดีอยู่ดีของประชาชนในสังคม เช่น การผลิต การซื้อ การขายการแลกเปลี่ยน

หน้าที่ของสถาบันเศรษฐกิจ

1. จัดสรรและกระจายทรัพยากรทางการเงินให้แก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปใช้ผลิตบริการ
2. กระจายบริการสาธารณูปโภคไปให้แก่พื้นที่ต่างๆของประเทศอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
3. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจไม่ให้เกิดผันผวน เช่น การควบคุมอัตราการแลกเปลี่ยนเงิน
4. สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ
5. สร้างงานให้แก่ประชาชน และคุ้มครองไม่ให้มีการกดขี่แรงงาน

6. สถาบันนันทนาการ

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการสร้างความเพลิดเพลินให้แก่บุคคล นันทนาการที่สำคัญ เช่น การเล่นเกม การเล่นกีฬา กรีฑา การทำงานอดิเรก และการท่องเที่ยว สถานที่สำหรับนันทนาการ เช่น สวนสาธารณะ สระว่ายน้ำ สนามกีฬา

หน้าที่ของสถาบันนันทนาการ

1. สร้างสุขภาพกายที่แข็งแรงให้สมาชิกของสังคม
2. สร้างสุขภาพจิตที่ดีให้สมาชิกของสังคม
3. สร้างความสามัคคีให้แก่สมาชิกของสังคม
4. สร้างระเบียบวินัยที่ดีให้สมาชิกของสังคม

7. สถาบันสื่อมวลชน

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่สมาชิกในสังคมได้รับรู้ สื่อมวลชนที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

หน้าที่ของสถาบันสื่อมวลชน

1. แสวงหาข้อมูลข่าวสารมาเสนอแก่ประชาชน
2. ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นตน
3. เสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม
4. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนะของประชาชนในสังคม
5. เป็นผู้นำในการแสดงความคิดเห็นและการเปลี่ยนแปลงสังคม

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ / ทบทวนความรู้เดิม

1. ให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ตา ยาย ปู่ ย่า ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับรูปภาพ โดยตั้งประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- รูปภาพที่นักเรียนเห็นเกี่ยวกับอะไร
 - สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมหรือไม่
 - นักเรียนเคยเห็นหรือเคยรู้จักสถาบันทางสังคมหรือไม่ เป็นอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่าสถาบันทางสังคมมีหน้าที่อย่างไร
 - นักเรียนต้องการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมหรือไม่ เพราะอะไร
2. แจ้างจุดประสงค์การเรียนรู้ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจข้อมูลเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

1. นำข้อความนำรู้ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของบุตรและบิดา-มารดา ให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน 2 รอบ ดังต่อไปนี้

บทบาทและหน้าที่ของบุตรและบิดา – มารดามีดังต่อไปนี้

1. บุตรธิดา มีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาบิดา มารดา 5 สถาน ดังนี้
 1. ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เราต้องเลี้ยงดูท่านตอบ
 2. ช่วยทำการงานของท่าน
 3. ดำรงวงศ์สกุลของท่านไว้
 4. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาทที่ดี
 5. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน
2. บิดามารดา มีหน้าที่ต้องอนุเคราะห์บุตรธิดา 5 สถาน ดังนี้
 1. ห้ามปรามมิให้กระทำความชั่ว
 2. อบรม สั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี
 3. ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน
 4. หาคู่ครองที่สมควรให้ในเวลาที่เหมาะสม
 5. มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันควร

นักเรียนอ่าน บทบาทและหน้าที่ของบุตรและบิดา – มารดา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ในฐานะที่นักเรียนเป็นบุตรธิดาควรปฏิบัติต่อบิดา-มารดาอย่างไรบ้าง

หน้าที่ของบิดา-มารดาที่ควรปฏิบัติต่อบุตรธิดามีอะไรบ้าง

สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยใครบ้าง

สถาบันครอบครัวจัดว่าเป็นสถาบันทางสังคมหรือไม่

สถาบันใดที่จัดว่าเป็นสถาบันทางสังคม

ชั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยใช้เกมต่อภาพ (ภาพผนวก) ออกเป็น 7 กลุ่ม ให้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องสถาบันทางสังคมจากใบความรู้ที่แจกให้ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

<u>กลุ่มที่ 1</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันครอบครัว
<u>กลุ่มที่ 2</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันการศึกษา
<u>กลุ่มที่ 3</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันศาสนา
<u>กลุ่มที่ 4</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันการเมืองการปกครอง
<u>กลุ่มที่ 5</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันเศรษฐกิจ
<u>กลุ่มที่ 6</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันนันทนาการ
<u>กลุ่มที่ 7</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สถาบันการสื่อสาร

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษ A 4 และ สีเมจิก แล้วร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปในประเด็นต่างๆ จากความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้ ลงในกระดาษ A 4 ที่แจกให้ ในประเด็นดังนี้

มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางบวกและทางลบของสถาบันทางสังคมในแต่ละสถาบันมีอะไรบ้าง

มีระเบียบกฎเกณฑ์ของแต่ละสถาบันที่มีอยู่ เพื่อการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละสถาบันอะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายและหน้าที่ของสถาบันทางสังคม พร้อมกับให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง สถาบันทางสังคมที่ครูเตรียมให้

ขั้นนำเสนอผลงาน

ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่มตนเอง โดยส่งตัวแทนนำเสนอผลงานการอภิปราย และการคิดคำตอบของกลุ่มตนเองต่อกลุ่มอื่น

ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

เมื่อนักเรียนทราบความหมาย และหน้าที่ ข้อปฏิบัติ เกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ ของสถาบันทางสังคมแล้ว เรื่องใดบ้างที่นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้บ้าง ให้แต่ละกลุ่มเขียนลงในกระดาษ A 4 ที่แจกให้เสร็จแล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นวัดผล

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

ขั้นประเมินผลจากการเรียน

- สังเกตจาก
 - การตอบคำถาม
 - ความร่วมมือในการทำงานกิจกรรมกลุ่ม
- การตรวจแบบฝึกหัด
- การตรวจผลงานใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพเกี่ยวกับครอบครัว
2. ข้อความน่ารู้
3. กระดาษ A 4 และสีเมจิก
4. เกมต่อภาพ
5. ใบความรู้ เรื่องสถาบันทางสังคม
6. ใบงาน
7. แบบฝึกหัด

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. มุมความรู้ที่ห้องเรียน
4. บุคคลตัวอย่างในชุมชน

ใบความรู้เรื่องสถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม หมายถึง องค์กร หรือกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติหรือติดต่อระหว่างกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้นเพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของบุคคลในสังคม

สถาบันทางครอบครัวเป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

1. สถาบันทางรูปธรรม หมายถึง องค์กร เช่น กระทรวง กรม บริษัท
2. สถาบันทางนามธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมหนึ่งๆ

หน้าที่ของสถาบันทางสังคม

1. สนองต่อความต้องการของมนุษย์ในสังคม เช่น สถาบันศาสนา มีหน้าที่ให้การอบรมกล่อมเกล่าจิตใจแก่ประชาชน
2. เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกระทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกของสังคม
3. เป็นกลไกเพื่อการควบคุมหรือกำกับดูแลสมาชิกของสังคม โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ของตนเองขึ้นมาเป็นการเฉพาะ

สถาบันทางสังคมที่สำคัญมีดังนี้

1. สถาบันครอบครัว

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานของการพัฒนามนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุดของสังคม สถาบันนี้ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และเครือญาติ

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว

1. ให้กำเนิดสมาชิกใหม่
2. เลี้ยงดูและอบรมบ่มนิสัยเด็กให้เป็นคนดี
3. สอนให้เด็กรู้จักระเบียบและการปฏิบัติตนตามระเบียบทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน
4. ให้ความอบอุ่นและปลอดภัยแก่สมาชิกของครอบครัว
5. กำหนดสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ให้แก่สมาชิก

2. สถาบันการศึกษา

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการอบรมสั่งสอนความรู้และคุณธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมต่อจากสถาบันครอบครัว ความรู้ที่ได้จากสถาบันการศึกษามี 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่เป็นทางการจะมาจากสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเป็นทางการ ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย กับความรู้ที่ไม่เป็นทางการจะมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปัญญาชาวบ้าน

หน้าที่ของสถาบันการศึกษา

1. ให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะแก่บุคคล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น
2. อบรมบุคคลให้เป็นคนดีของสังคม
3. สอนและฝึกอาชีพให้แก่บุคคลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต
4. อนุรักษ์และพัฒนาประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม ให้ดำรงคงอยู่สืบไป
5. เป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาการที่ทันสมัยให้แก่สมาชิกของสังคม

สำหรับหน้าที่ของสถาบันการศึกษาของไทยได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษาว่า

1. ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยในการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ส่วนการจัดการศึกษานั้นให้สามารถทำได้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

3. สถาบันศาสนา

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ กำหนดแนวประพฤติปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมเพื่อความสุขและความสงบแห่งชีวิตของบุคคลในสังคม สถาบันทางศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจและเป็นที่พักผ่อนจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

หน้าที่ของสถาบันศาสนา

1. เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกของสังคม
2. เป็นสถาบันที่จัดประเพณีและวัฒนธรรมทางศาสนา เช่น การบวช การทำบุญ
3. อบรมศีลธรรมให้แก่สมาชิกของสังคม

4. สถาบันการเมืองการปกครอง

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางรากฐานเกี่ยวกับระเบียบทางการเมืองการปกครองของสังคม

หน้าที่ของสถาบันการเมืองการปกครอง

1. ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพแก่สมาชิกของสังคม
2. กำหนดโครงสร้างและกลไกเพื่อการทำงานทางการเมืองและการปกครอง

3. ป้องกันความมั่นคงแห่งชาติ และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม
4. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับการบริหารประเทศ
5. สร้างสัมพันธไมตรีอันดีกับต่างประเทศ

5. สถาบันเศรษฐกิจ

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางฐานเกี่ยวกับจัดระเบียบทางเศรษฐกิจเพื่อการเจริญเติบโตของประเทศ และเพื่อการกินดีอยู่ดีของประชาชนในสังคม เช่น การผลิต การซื้อ การขายการแลกเปลี่ยน

หน้าที่ของสถาบันเศรษฐกิจ

1. จัดสรรและกระจายทรัพยากรทางการเงินให้แก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปใช้ผลิตบริการ
2. กระจายบริการสาธารณูปโภคไปให้แก่พื้นที่ต่างๆของประเทศอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
3. ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตสินค้า และบริการ ไม่ให้มีการผูกขาดการผลิตแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
4. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจไม่ให้ผันผวน เช่น การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงิน
5. สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ
6. สร้างงานให้แก่ประชาชน และคุ้มครองไม่ให้มีการกดขี่แรงงาน

6. สถาบันนันทนาการ

เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการสร้างความเพลิดเพลินให้แก่บุคคลนันทนาการที่สำคัญ เช่น การเล่นเกม การเล่นกีฬา กรีฑา การทำงานอดิเรก และการท่องเที่ยว สถานที่สำหรับการนันทนาการ เช่น สวนสาธารณะ สระว่ายน้ำ สนามกีฬา

หน้าที่ของสถาบันนันทนาการ

1. สร้างสุขภาพกายที่แข็งแรงให้สมาชิกของสังคม
2. สร้างสุขภาพจิตที่ดีให้สมาชิกของสังคม
3. สร้างความสามัคคีให้แก่สมาชิกของสังคม
4. สร้างระเบียบวินัยที่ดีให้สมาชิกของสังคม

7. สถาบันสื่อมวลชน

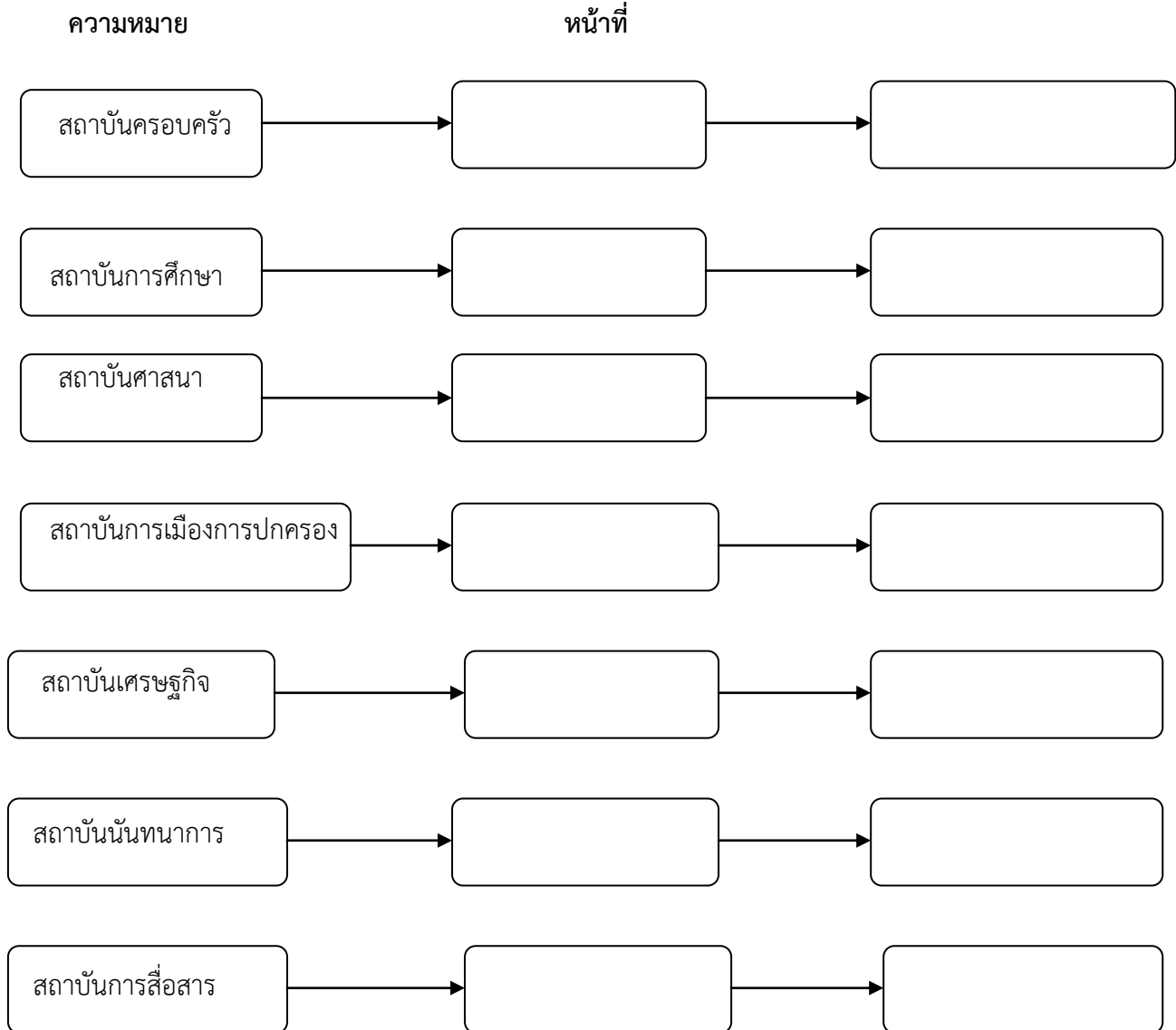
เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการสื่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่สมาชิกในสังคมได้รับรู้ สื่อมวลชนที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

หน้าที่ของสถาบันสื่อมวลชน

1. แสวงหาข้อมูลข่าวสารมาเสนอแก่ประชาชน
2. ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นตน
3. เสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม
4. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนะของประชาชนในสังคม
5. เป็นผู้ดำเนินการแสดงความคิดเห็นและการเปลี่ยนแปลงสังคม

ใบงานเรื่อง
สถาบันทางสังคม

ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายและหน้าที่ ของสถาบันทางสังคม ลงในแผนภาพ

แบบฝึกหัด

เรื่องสถาบันทางครอบครัว

รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม

ชื่อเลขที่.....ชั้น.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ถ้าในสังคมขาดสถาบันครอบครัว จะเกิดผลอย่างไรบ้าง

ตอบ.....

2. หากทุกๆ ครอบครัวในสังคมไทยมีสมาชิกที่ดี จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้หรือไม่อย่างไร

ตอบ.....

3. สถาบันทางการเมือง หมายถึงอะไร

ตอบ.....

4. สมาชิกสังคมที่มีบทบาททางสังคมขัดกัน ทำให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร

ตอบ.....

5. สถาบันพื้นฐานของสังคมมนุษย์คือสถาบันใด มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

ตอบ.....

6. องค์กรของสถาบันการเมืองที่สำคัญมีอะไรบ้าง

ตอบ.....

7. นักเรียนได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากกฎหมายการศึกษาในปัจจุบัน

ตอบ.....

8. สถาบันศาสนามีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร

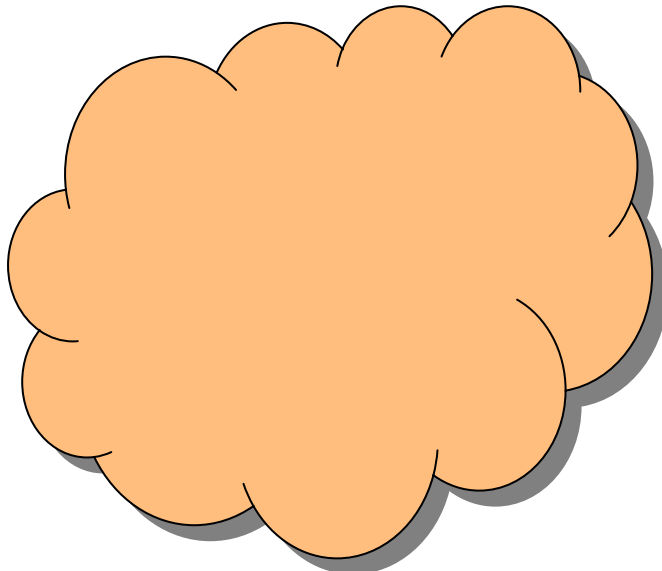
ตอบ.....

9. สถาบันการเมืองการปกครอง เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างไรบ้าง

ตอบ.....

10. ลัทธิทางการเมืองจะมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันเศรษฐกิจหรือไม่ อย่างไร

ตอบ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม เวลา 1 ชั่วโมง
 รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา สอนโดย นางไพโรจิตร บ้านเหล่า

สาระสำคัญ

สถาบันทางสังคมเป็นองค์กรหรือกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติหรือติดต่อกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของบุคคลในสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบบทเรียนนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันได้
2. ปฏิบัติตนตามแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. ทำแบบฝึกหัดถูกต้องอย่างน้อย 80 %

สาระการเรียนรู้

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันครอบครัว

สมาชิกในสถาบันครอบครัว จะปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น กตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด การเคารพญาติผู้ใหญ่ในระบบอาวุโสการนอบน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เช่น การหมั้น การแต่งงาน การรับบุตรบุญธรรม

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันการศึกษา

นักเรียนต้องปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดขึ้นมา เช่น การแต่งกาย การเข้าแถวเคารพธงชาติ การใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ การเข้าชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ดูเรียบร้อยและสวยงาม

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันศาสนา

สมาชิกที่นับถือศาสนาของตน จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่แต่ละศาสนา กำหนดขึ้น เช่น ในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามศีล 10 ข้อ ส่วนฆราวาสอาจปฏิบัติตามศีล 5 หรือศีล 8 เป็นต้น ส่วนสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาจะแตกต่างกันไปตามศาสนา เช่น พระพุทธศาสนาจะใช้ที่วัด ศาสนาคริสต์จะใช้โบสถ์ และศาสนาอิสลามจะใช้มัสยิด

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันการเมืองการปกครอง

สมาชิกในสถาบันการเมืองการปกครอง ต้องปฏิบัติตนตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายป่าไม้ กฎหมายแรงงาน เป็นต้น การไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันเศรษฐกิจของแต่ละสังคม จะมีการกำหนดแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับกัลป์ทางการเมืองของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศที่ใช้ลัทธิการเมืองแบบประชาธิปไตย สมาชิกของแต่ละสถาบัน จะมีเสรีภาพในทรัพย์สิน มีเสรีภาพในการผลิตและการบริโภคสินค้า และรัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ขณะที่ประเทศที่ใช้ลัทธิการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจะทำหน้าที่ในการวางแผนการผลิต ไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันนันทนาการ

สมาชิกในสังคมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่สถาบันนันทนาการแต่ละแห่งกำหนดขึ้น เช่น การใช้สระว่ายน้ำ การใช้สนามกีฬา การใช้สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของการเข้าและออกจากสถานที่ การแต่งกาย

แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันสื่อมวลชน

สื่อมวลชนแต่ละประเภทควรมีเป้าหมายของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือไม่สร้างความสับสนให้แก่ประชาชน นอกจากนี้สื่อมวลชนต้องมีจริยธรรมในการนำเสนอ ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลโดยปราศจากความจริง และสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ซึ่งจะต้องได้รับโทษถ้าละเมิดกฎหมาย

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ / ทบทวนความรู้เดิม

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้
 - นักเรียนทราบหรือไม่ว่า สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่า การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันมีประโยชน์หรือไม่อย่างไร

2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจข้อมูล เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

1. ครูติดแถบประโยคความรู้ให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน 2 รอบ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม

ผู้ที่ละเว้นการกระทำหรือฝ่าฝืนวิถีประชาจะถูกลงโทษที่ไม่รุนแรง เพราะความผิดในวิถีประชาหรือธรรมเนียมปฏิบัติไม่ได้ก่อให้เกิดผลร้ายแรงต่อสังคม เช่น การคุยกันเสียงดังในห้องเรียน การทิ้งเศษกระดาษไม่เป็นที่เป็นทาง จะได้รับคำตำหนิติเตียน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้นั้นรู้สึกตัวว่าได้กระทำผิด และจะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป แต่ในขณะเดียวกันหากทำผิดจารีตจะถูกสังคมลงโทษอย่างรุนแรง เช่น ผู้ที่ทำการโจรกรรม พระพุทธรูป ซึ่งเป็นปูชนียวัตถุที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย ผู้ที่กระทำการดังกล่าวจะถูกประณามจากสังคมอย่างรุนแรงและในขณะเดียวกันก็ถูกลงโทษทางกฎหมายอีกด้วย

2. ครุณารูปภาพเกี่ยวกับตำรวจกับผู้ร้ายที่ปฏิบัติตัวฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถาบันทางสังคม มาให้นักเรียนดูพร้อม กับอธิบายเนื้อหาในแถบประโยค เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คนให้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม ในหัวข้อดังต่อไปนี้

<u>กลุ่มที่ 1</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันครอบครัว
<u>กลุ่มที่ 2</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันการศึกษา
<u>กลุ่มที่ 3</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันศาสนา
<u>กลุ่มที่ 4</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันการเมืองการปกครอง
<u>กลุ่มที่ 5</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันเศรษฐกิจ
<u>กลุ่มที่ 6</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันนันทนาการ
<u>กลุ่มที่ 7</u>	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	แนวปฏิบัติตนในสถาบันการสื่อสาร

แจกใบความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา และร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษปรี๊ฟและสีเมจิก แล้วร่วมกันอภิปรายและเขียนข้อสรุปที่ได้ จากใบความรู้ ตามประเด็นต่อไปนี้ ให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษปรี๊ฟที่แจกให้ ให้สรุปประโยชน์และคุณค่าของการศึกษาแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน ให้นักเรียนทำใบงาน เรื่องแนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางครอบครัว

ขั้นเสนอผลงาน

ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่มตนเอง โดยส่งตัวแทนนำเสนอผลงานการอภิปรายและร่วมกันอภิปราย ผลงานของแต่ละกลุ่ม

ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

ให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในฐานะ ของสมาชิกในสถาบันทางสังคมนั้นๆ

ขั้นวัดผล

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

ขั้นประเมินผลการเรียน

- สังเกตจาก
 - การตอบคำถาม
 - ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- การตรวจใบงาน
- การตรวจแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนการสอน

1. แถบประโยค
2. รูปภาพเกี่ยวกับตำรวจกับผู้ร้ายที่ปฏิบัติตัวฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถาบันทางสังคม
3. ใบความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม
4. กระดาษปรู๊ฟและสีเมจิก
5. ใบงาน เรื่อง แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม
6. แบบฝึกหัด

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. มุมความรู้ที่ห้องเรียน
4. บุคลากรในห้องถื่น

ใบความรู้

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันครอบครัว

สมาชิกในสถาบันครอบครัว จะปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น กตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด การเคารพญาติผู้ใหญ่ในระบบอาวุโสการนอบน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เช่น การหมั้น การแต่งงาน การรับบุตรบุญธรรม

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันการศึกษา

นักเรียนต้องปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดขึ้นมา เช่น การแต่งกาย การเข้าแถว เคารพธงชาติ การใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ การเข้าชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ดูเรียบร้อยและสวยงาม

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันศาสนา

สมาชิกที่นับถือศาสนาของตน จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของแต่ละศาสนากำหนดขึ้น เช่น ในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามศีล 10 ข้อ ส่วนฆราวาสอาจปฏิบัติตามศีล 5 หรือศีล 8 เป็นต้น ส่วนสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาจะแตกต่างกันไปตามศาสนา เช่น พระพุทธศาสนาจะใช้ที่วัด ศาสนาคริสต์จะใช้โบสถ์ และศาสนาอิสลามจะใช้มัสยิด

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันการเมืองการปกครอง

สมาชิกในสถาบันการเมืองการปกครอง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายป่าไม้ กฎหมายแรงงาน เป็นต้น การไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันเศรษฐกิจของแต่ละสังคม จะมีการกำหนดแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลัทธิการเมืองของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศที่ใช้ลัทธิการเมืองแบบประชาธิปไตย สมาชิกของแต่ละสถาบัน จะมีเสรีภาพในทรัพย์สิน มีเสรีภาพในการผลิตและการบริโภคสินค้า และรัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ขณะที่ประเทศที่ใช้ลัทธิการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจะทำหน้าที่ในการวางแผนการผลิต ไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันนันทนาการ

สมาชิกในสังคมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่สถาบันนันทนาการแต่ละแห่งกำหนดขึ้น เช่น การใช้สระว่ายน้ำ การใช้สนามกีฬา การใช้สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของการเข้าและออกจากสถานที่ การแต่งกาย

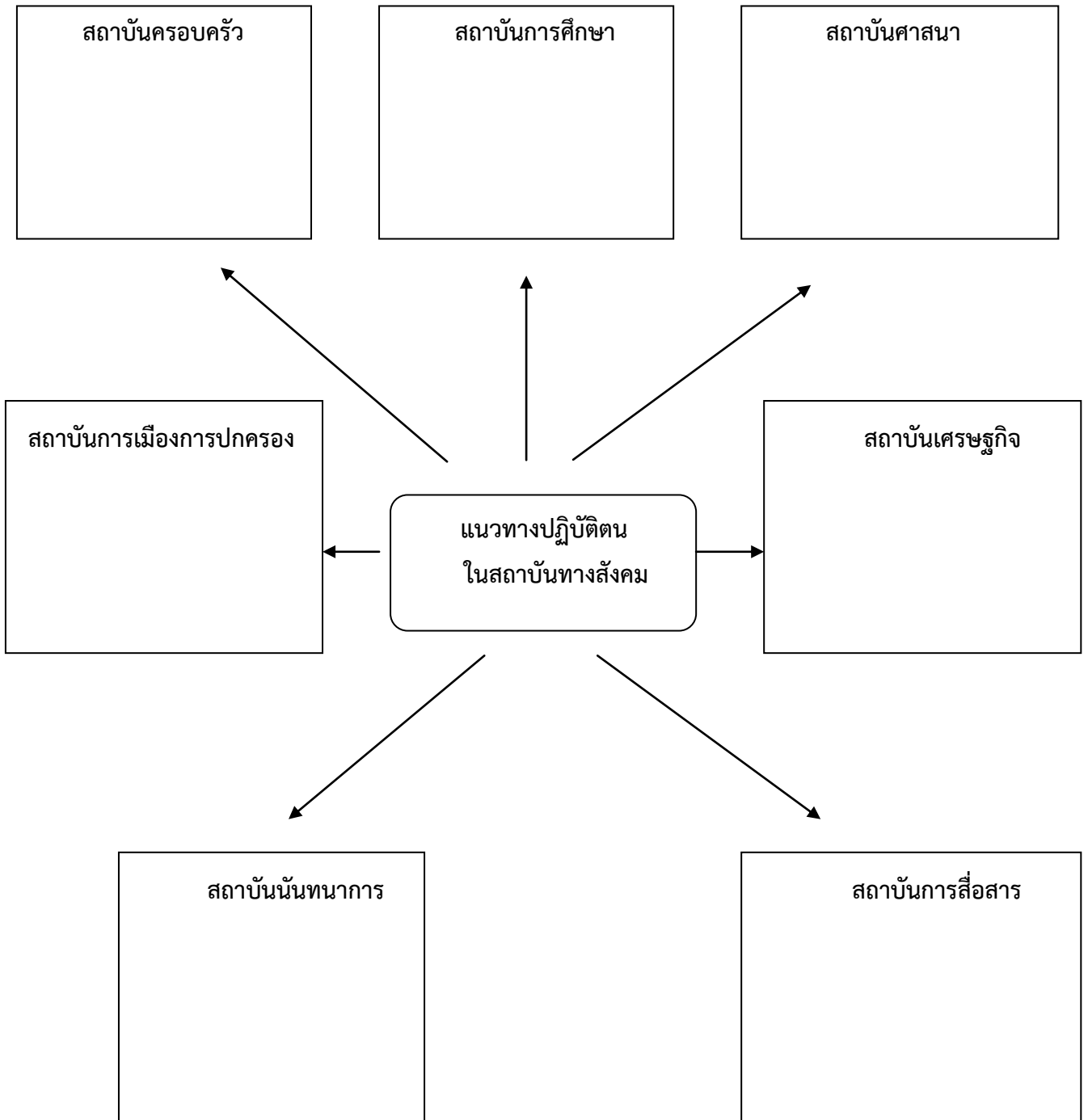
แนวทางการปฏิบัติตนในสถาบันสื่อมวลชน

สื่อมวลชนแต่ละประเภทควรมีเป้าหมายของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือไม่สร้างความสับสนให้แก่ประชาชน นอกจากนี้สื่อมวลชนต้องมีจริยธรรมในการนำเสนอ ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลโดยปราศจากความจริง และสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ซึ่งจะต้องได้รับโทษถ้าละเมิดกฎหมาย

ใบงานเรื่อง

แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม

ให้นักเรียนสรุปความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม ลงในแผนภาพ

แบบฝึกหัด

เรื่องแนวทางปฏิบัติตนในสถาบันทางครอบครัว

รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ข้อ

ชื่อเลขที่.....ชั้น.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการจัดระเบียบในสังคม

ตอบ.....

2. พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามศีล กี่ ข้อ

ตอบ.....

3. บุตรพึงปฏิบัติต่อบิดา - มารดา อย่างไร

ตอบ.....

4. สมาชิกในสังคมที่มีบทบาททางสังคมขัดกัน ทำให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไรในสังคม

ตอบ.....

5. การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาปฏิบัติ ส่งผลต่อวัฒนธรรมไทยอย่างไร

ตอบ.....

6. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุตรเพื่อทดแทนบุญคุณบิดา - มารดาได้ดีที่สุดคือ

ตอบ.....

7. ในฐานะที่นักเรียนเป็นสมาชิกของสถาบันทางการศึกษาจะต้องผูกพันกับสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ

ตอบ.....

8. การปฏิบัติตนที่ถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมคือ

ตอบ.....

9. การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนควรปฏิบัติอย่างไร

ตอบ.....

10. ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนไทยจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงเหมาะสมกับการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

ตอบ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สังคมวัฒนธรรมไทย เวลา 2 ชั่วโมง
 รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา สอนโดย นางไพโรจิตร์ บ้านเหล่า

สาระสำคัญ

สังคมวัฒนธรรมไทยมีพื้นฐานมาจากอาชีพเกษตรกรรมและมีพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจแม้ปัจจุบันจะมีการติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคมอื่น ทำให้มีการรับวัฒนธรรมจากต่างแดนเข้ามา แต่ก็มีกรปรับใช้เข้ากับสังคมไทยอย่างเหมาะสม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะสังคม วัฒนธรรม ได้
2. อธิบายการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมได้
3. ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทย
4. ทำแบบฝึกหัดถูกต้องอย่างน้อย 80 %

สาระการเรียนรู้

เรื่อง สังคมไทย

ชนชาติไทยมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่พัฒนาสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ลักษณะสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปแต่ก็ยังมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม อาชีพทางการเกษตรก็ยังเป็นรายได้ของประชากรส่วนใหญ่ แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันจากอดีตก็คือ การเกษตรแผนใหม่ ที่ใช้เครื่องทุ่นแรงและเทคโนโลยีเข้ามาช่วย นอกจากนี้ยังได้มีการริเริ่มพัฒนาการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม เช่น การทำผลไม้กระป๋อง กุ้งแช่แข็ง รวมทั้งการส่งผักและผลไม้ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ลักษณะของสังคมเกษตรที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปีได้หล่อหลอมจิตใจคนไทยให้รักความเป็นอิสระ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ทะเยอทะยานจนเกินฐานะของตนมีจิตใจอ่อนโยน และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน จึงทำให้สมาชิกของสังคมสามารถปรับตัวเข้าหากัน และอยู่กันอย่างปกติสุข

2. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันระหว่างเครือญาติ ครอบครัวในสมัยก่อนเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ นอกจากจะมี พ่อแม่ และลูก ๆ แล้วยังมีปู่ ย่า ตายาย และอาจมีญาติอื่นๆ อาศัยอยู่ด้วย การอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดและมีสายสัมพันธ์ทางระบบเครือญาติ ทำให้เกิดความผูกพันห่วงใยในทุกข์สุขของกันและกันอย่างใกล้ชิด เป็นความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นที่จะต้องอุปการะเกื้อกูลกัน กตัญญูต่อผู้มีคุณและญาติผู้ใหญ่ และลูก ๆ จะต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ และ ญาติผู้ใหญ่เมื่อท่าน แก่เฒ่า

3. สังคัมไทยเป็นสังคัมที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ในอดีตวัดเป็นทั้งโรงเรียนและศูนย์กลางของชุมชน พระพุทธศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย เด็ก ๆ มีความคุ้นเคยกับวัด โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย เริ่มอยู่วัดตั้งแต่อายุ 7 ขวบ จากนั้น ก็บวชเป็นสามเณร พออายุครบ 20 ปี จึงบวชพระแล้วสึกออกมาเป็นพลเมืองรับใช้ประเทศชาติ คนไทยสมัยที่การศึกษายังอยู่ในวัดขัดเกลาจิตใจให้รับรู้ผิดรู้ชอบ

4. สังคัมไทยเป็นสังคัมที่เกิดทุนพระมหากษัตริย์ สถาบันการปกครองของไทยแต่โบราณพระมหากษัตริย์เป็นพ่อ จะเห็นได้จากคำนำหน้าพระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยที่ เรียกว่า พ่อขุน การปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูก ปัจจุบันนี้แม้ว่าจะบอบการปกครองของไทยจะเปลี่ยนจากราชธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ก็ยังคงได้รับการเคารพสักการะเทิดทูนเหมือนอย่างที่เคยเป็นมาในอดีตโดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงเป็นพระประมุขแม่บารมีปกเกล้า ชาวไทยทั้งชาติ

5. สังคัมไทยให้ความสำคัญในเรื่องผู้อาวุโส การแสดงความเคารพ การให้เกียรติ และยกย่องผู้ใหญ่ หรือผู้อาวุโส เป็นลักษณะเด่นของสังคัมไทยอีกประการหนึ่ง คนไทยได้รับการสั่งสอนกันมาว่าเด็กหรือน้อยต้องมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การเคารพยกย่อง และให้เกียรติผู้ใหญ่นี้ในทางพุทธศาสนากล่าวรับรองว่าเป็นความดีงาม ผู้ปฏิบัติสม่ำเสมอจะได้รับความเจริญในชีวิต

วัฒนธรรมไทย

วิถีชีวิตความเป็นอยู่อันแสดงถึงความเจริญทางด้านวัตถุและจิตใจ ตลอดจนความคิดและความรู้สึกลับเป็นลักษณะประจำชาติไทยนั้นเป็นผลสืบเนื่องจากสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้น สะสมไว้ และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ตั้งแต่อดีตอันยาวนาน กับทั้งการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมของชนต่างชาติที่เข้ามามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง ในที่สุดก็กลายมาเป็นวัฒนธรรมไทย ซึ่งเหมาะกับนิสัยใจคอของคนไทยและเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคัมแทบทุกด้าน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์คนหนึ่ง ได้กล่าวถึงต้นเค้าของวัฒนธรรมไทยว่า ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมในศาสนาพุทธกับวัฒนธรรมในศาสนา พราหมณ์- ฮินดู ซึ่งต่างก็มีต้นกำเนิดในประเทศอินเดีย วัฒนธรรมที่ได้รับมาจากศาสนาพุทธ คือ วัฒนธรรมในการครองชีพ ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การเคารพบิดามารดา การอุปการะญาติ และบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ตลอดจนการแต่งกายที่สำรวมและมารยาทในการปฏิบัติตน เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการทักทาย มารยาทในการแสดงคารวะ เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรม พราหมณ์- ฮินดู เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับพิธีกรรม ได้แก่ การสวดอ้อนวอน เช่นสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่สำคัญไปกว่านั้น คือ วัฒนธรรมพราหมณ์- ฮินดู เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่สุดในสังคัมไทยมาแต่โบราณแม้คนไทยจะรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา ไม่ว่าจะทางด้านภาษา ศาสนา ศิลปกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ก็นำมาดัดแปลงให้ผสมกลมกลืนเข้ากับลักษณะดั้งเดิมของสังคัมไทย จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของไทยโดยเฉพาะ ลักษณะเด่นบางประการของวัฒนธรรมไทย มีดังนี้

1. **ภาษา** สังคัมไทยมีภาษาและอักษรเป็นของตนเองมาตั้งแต่สมัยโบราณ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ.1822-1842) ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้โดยอาศัยเค้ารูปร่างอักษรจากอินเดีย ฝ่ายใต้ รวมทั้งอักษรมอญและเขมรซึ่งถ่ายแบบมาจากที่เดียวกัน ซึ่งสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช(พ.ศ. 2199-2231) ได้มีการแก้ไข

ตัวอักษรให้มีรูปทรงดีขึ้น และหลังจากนั้นก็ได้มีการพัฒนารูปแบบตัวอักษรและการสะกดการันต์ตามลำดับ จนกลายเป็นตัวอักษรที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานในประวัติศาสตร์ไทย เราได้ติดต่อเกี่ยวข้องกับชนชาติอื่น ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม จึงได้มีคำภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยเป็นอันมาก โดยเฉพาะคำภาษาบาลีสันสกฤตมีมากเป็นพิเศษเพราะเป็นภาษาที่ใช้ในคำสอนของพระพุทธศาสนา แต่ก็ได้มีการดัดแปลงจนเป็นภาษาไทยแล้วรองลงมาก็เป็นคำในภาษาอังกฤษเนื่องจากเป็นคำที่ใช้ในด้านความรู้ตามวิทยาการ

2. ศาสนา ศาสนาเป็นวัฒนธรรมทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ สังคมไทยมีผู้นับถือพระพุทธศาสนามากที่สุด และโดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาคู่บ้านคู่เมืองมาช้านานคำสอนของพระพุทธองค์จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาก ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะประเพณีเกี่ยวกับส่วนบุคคลหรือส่วนรวมจะมีพิธีทางพระพุทธศาสนาแทรกอยู่เสมอ คำสอนเรื่องกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ทำให้คนไทยรู้ประมาณตนเอง เป็นการช่วยลดความรุนแรงจากการเยื่อแฉังแข่งดีและพอใจในสิ่งที่ตนมีและสิ่งที่ตนได้ เมื่อใดที่การกระทำความดีของตนไม่บังเกิดผล ก็ไม่ท้อแท้สิ้นหวังและไม่มุ่งแต่จะตำหนิโทษผู้อื่น กลับจะมีความหนักแน่น อดทน ให้อภัยและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันมากขึ้นพระพุทธศาสนาจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในสังคมไทย

3. การแต่งกาย คนไทยมีเครื่องแต่งกายเป็นแบบฉบับของตนเอามาช้านาน มีหลักฐาน คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามวัดสำคัญ ๆ ซึ่งมีลักษณะการแต่งกายที่แตกต่างกันตามสมัยและโอกาส เช่น สมัยสุโขทัยผู้ชายนุ่งกางเกงยาวแค้เข้าส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่นและใช้ผ้าคาดอกหรือผ้าห่มสบเเฉียงสมัยอยุธยาผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน ผู้หญิงนุ่งจีบห่มแพร และโดยทั่วไปผู้ชายไม่นิยมปิดกายท่อนบน แต่จะมีผ้าขาวม้าปิดตัวประจำถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางสวมเสื้อเวลาเข้าเฝ้า เนื่องจากมีพระราชดำรัสว่า คุณคนที่ไม่ได้สวมเสื้อเหมือนเปลือยกาย ร่างกายจะเป็นเกลื่อนกลากก็ตีหรือเหวี่ยงก็ตี โสโครกนัก ประเทศอื่น ๆ ที่เป็นประเทศใหญ่เขาก็สวมเสื้อ หมดทุกภาษา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ผู้ชายในราชสำนักเลิกไว้ผมทรงมหาดไทยและผู้หญิงเลิกไว้ผมเปีย ให้ไว้ผมตัดยาวทั้งศีรษะ กับทั้งทรงกำหนดให้ ข้าราชการทหารนุ่งกางเกงอย่างทหารยุโรป ส่วนข้าราชการพลเรือนให้ใส่เสื้อราชปะแตนซึ่งดัดแปลงมาจากเสื้อนอกของฝรั่งเศส และนุ่งผ้าม่วงโจงกระเบน พร้อมทั้งสวมถุงเท้า รองเท้า

4. ศิลปกรรม คือ ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความสวยงามอันจะก่อให้เกิดความสุขทางจิตใจทางศิลป์ไทยโบราณสร้างศิลปะขึ้นด้วยแรงบันดาลใจจากพระพุทธศาสนา และความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ดังจะเห็นได้จากผลงานที่ปรากฏอยู่ทั่วไปตามวัดวาอารามโดยเฉพาะในพระบรมมหาราชวัง ศิลปกรรมไทย จำแนกได้ดังนี้

4.1 สถาปัตยกรรม ได้แก่ ศิลปะว่าด้วยการก่อสร้าง สถาปัตยกรรมไทยได้รับยกย่องว่ามีทรวดทรงสง่างามเป็นแบบเฉพาะของไทย มีทั้งที่สร้างขึ้นเพื่อการบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ มณฑป เป็นต้น และสร้างขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระราชมหาราชพิธีพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชวัง หมู่พระมหามณเฑียร พระมหาปราสาท พระที่นั่งต่าง ๆ ตลอดจนหอนและอาคารอื่น ๆ สิ่งก่อสร้างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมของชาติซึ่งสืบต่อมาจากอดีต สถาปัตยกรรมไทยที่มีชื่อเสียง มีมากมาย เช่น พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ ใน

พระราชวังบางปะอินพระวิหาร วัดสุทัศน์เทพวราราม และพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ใน กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

สถาปัตยกรรมของไทยที่เด่นอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ เรือไทย ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ มีเสา ยกพื้นสูงมีใต้ ถุนโค้งใช้เป็นที่ทำงานและเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ถ้าเป็นเรือนริมน้ำก็ใช้เป็นที่จอดเรือ มีหลังคาชันและมีजूสูง สำหรับระบายอากาศมีหลังคายื่นยาวเพื่อป้องกันฝนสาด และถ้าเป็นเรือนชนิดถาวร จะมีชานเรือนเพื่อประโยชน์ ใช้สอยนานาชนิด ปัจจุบันนี้ได้ละทิ้งแบบบ้านเรือนในวัฒนธรรมเดิม มานิยม สร้างด้วยอิฐหรือปูนตามแบบ วัฒนธรรมตะวันตก เพื่อความสะดวกในการหาวัสดุก่อสร้างและให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตในสังคมธุรกิจ การค้าและอุตสาหกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงไป

4.2 ประติมากรรม ได้แก่ การปั้น การแกะสลัก และการหล่อ ประติมากรรมของไทยมี 2 ประเภท คือ ประติมากรรมที่ได้แนวคิดจากโครงสร้างรูปคน ได้แก่ ประติมากรรมพระพุทธรูปและประติมากรรมอย่างอื่น นอกเหนือจากพระพุทธรูป เช่น รูปพระสาวก รูปเทพนม กิณกร กิณรี ยักษ์ เป็นต้น ประติมากรรมการ ตกแต่ง ซึ่งสร้างด้วยไม้และปูนปั้น สำหรับเป็นเครื่องประดับงานสถาปัตยกรรมอีกชั้นหนึ่ง เช่น การแกะสลักบาน ประตู หน้าต่าง โบสถ์ วิหาร ฯลฯ หรือลายปูนปั้นประดับหน้าบ้าน เป็นต้น

4.3 จิตรกรรม ได้แก่ ภาพเขียน ส่วนใหญ่จะเป็นภาพเขียนด้วยสี ตามผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการ เปรียญ เพื่อประดับตกแต่ง ภายในให้เกิดความสวยงาม ภาพจิตรกรรมมักให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น พุทธ ประวัติ

โบราณคดี ประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เครื่องแต่งกายของชาวบ้าน รวมทั้งการแสดง การละเล่นพื้นเมืองและอื่น ๆ ของแต่ละยุคสมัย

4.4 นาฏดุริยางคศิลป์ ได้แก่ ศิลปะที่เกี่ยวกับการละครและดนตรี จากหลักฐานศิลาจารึก ปรากฏว่าชาว ไทยได้มีการละเล่นละครและดนตรีในงานเทศกาลมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

(1) นาฏศิลป์ คือ ศิลปะแห่งการพ้อนรำ เชื่อกันว่าไทยได้แบบอย่างการพ้อนรำมาจากอินเดีย นาฏศิลป์ไทยที่นิยม กันแพร่หลายในปัจจุบันได้แก่ การพ้อนรำ ละคร โขน ลิเก

(2) ดุริยางคศิลป์ ดุริยางคศิลป์หรือดนตรีของไทยเกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติ โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมา ประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรี เช่น ประดิษฐ์ซอจากกะลามะพร้าว ทำระนาดจากไม้ไผ่ เป็นต้น ดนตรีไทยใช้เครื่อง ดนตรีหลายชนิด มีทั้งดีด สี ดี เป่า แบ่งออกได้ เป็น 3 ประเภท คือวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

4.5 วรรณกรรม คือ งานหนังสือ หนังสือที่แต่งได้ดีจะได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดี วรรณกรรมไทย เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยภายหลังจากการคิดประดิษฐ์อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช วรรณกรรมไทย เรื่อง แรก คือ ศิลาจารึกหลักที่ 1 วรรณกรรมไทยมีทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น วรรณกรรมไทยส่วนใหญ่เป็นประเภท ร้อยแก้ว เนื้อหาของวรรณกรรมได้รับอิทธิพล มาจากพระพุทธศาสนา และวรรณกรรมของอินเดีย เช่น ไตรภูมิพระร่วง ในสมัยสุโขทัย มหาชาติคำหลวง ภาพยนตร์มหาชาติและพระมาลัยคำหลวง ในสมัยอยุธยา บทละครเรื่องรามเกียรติ์ มหาเวสสันดรชาดก ในสมัย รัตนโกสินทร์ เป็นต้น ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นไทยได้ติดต่อกับค้าขายกับประเทศจีนมากขึ้นจึงได้นำเอาวรรณกรรม ของจีนมาแปลด้วย เช่น สามก๊ก ไซฮั่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้แปลเรื่องราวราชาธิราชของพม่าด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยได้ติดต่อกับประเทศทางตะวันตกมากขึ้น วรรณกรรมไทยจึงเริ่มได้รับอิทธิพลจากประเทศทางตะวันตก เริ่มมีวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วมากขึ้น ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 วรรณกรรมไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก อย่างครบครัน จึงมีวรรณกรรมที่เป็นสารคดีตามแนวตะวันตกหลายประเภท เช่น สารคดีท่องเที่ยว ชีวประวัติ บทความ ฯลฯ และวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ / ทบทวนความรู้เดิม

1. ครูใช้บัตรคำ ว่า สังคมไทย วัฒนธรรมไทย ตีตนบนกระดาน สุ่มนักเรียน จำนวน 3 คน ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเล่าความหมายและความสัมพันธ์ของคำแต่ละคำที่มีต่อประเทศไทย ที่เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมไทย เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนเนื้อหาต่อไป จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

ศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยมากที่สุด คือศาสนาใด

การกราบไหว้ เป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากอะไร

สังคมไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไรมากที่สุด

2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจข้อมูล เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ครูแจกแผ่นพับ เรื่องสังคมไทย วัฒนธรรมไทย ให้นักเรียนอ่าน 20 นาที จากนั้นครูตั้งคำถามบนกระดานให้นักเรียนตอบคำถามตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- สังคมไทยในอดีตมีการแบ่งแยกคนอย่างไร
- ลักษณะทางเศรษฐกิจในสังคมไทยมีอาชีพใดเป็นพื้นฐานสำคัญ
- ครอบครัวไทยในชนบทมีลักษณะอย่างไร
- สถาบันทางสังคมที่มีบทบาทต่อสังคมไทยมากที่สุดคือ
- ศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยมากที่สุดคือ
- สถาบันที่มีประชาชนไทยให้การเทิดทูน และเคารพเป็นสถาบันสูงสุดของประเทศ

ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 24 – 25 คน

กลุ่มที่ 1 ให้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง สังคมไทย

กลุ่มที่ 2 ให้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง วัฒนธรรมไทย

ให้สมาชิกกลุ่มใหญ่ กลุ่มที่ 1 เรื่อง สังคมไทย แบ่งสมาชิกย่อยออกเป็น 5 กลุ่ม โดยทำการศึกษาค้นคว้าในข้อหัวดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม
กลุ่มที่ 2	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันระหว่างเครือญาติ
กลุ่มที่ 3	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา
กลุ่มที่ 4	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สังคมไทยเป็นสังคมที่เทิดทูนพระมหากษัตริย์
กลุ่มที่ 5	ให้ทำการศึกษาค้นคว้า	เรื่อง	สังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องผู้อาวุโส

ให้สมาชิกกลุ่มใหญ่ กลุ่มที่ 2 เรื่อง **วัฒนธรรมไทย** แบ่งสมาชิกย่อยออกเป็น 5 กลุ่มโดย
 ทำการศึกษาค้นคว้าในข้อหัวดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1** ให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ภาษา
- กลุ่มที่ 2** ให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ศาสนา
- กลุ่มที่ 3** ให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การแต่งกาย
- กลุ่มที่ 4** ให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ศิลปกรรม
- กลุ่มที่ 5** ให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง วรรณกรรม

ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแผ่นพับที่ครูแจกให้ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายจากครูเสร็จแล้ว

ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มหาแนวคิดร่วมกันศึกษาค้นคว้า และร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิด
 ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ตามที่ได้รับมอบหมายจากครู ศึกษาแผ่นพับและเอกสารอื่นๆ เพิ่มเติม

ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรับกระดาษปรี๊ฟและสีเมจิก แล้วร่วมกันอภิปรายและเขียนข้อสรุปที่ได้รับ
 จากแผ่นพับและเอกสารอื่นๆ เพิ่มเติม ตามประเด็นต่อไปนี้ ให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษปรี๊ฟที่แจกให้

- สังคมไทยประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
- สังคมไทยมีลักษณะเด่นอย่างไร ยกตัวอย่าง
- วัฒนธรรมไทยมีลักษณะเด่นอย่างไร ยกตัวอย่าง
- สังคมไทยวัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

ขั้นนำเสนอผลงาน

ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่มตนเอง โดยส่งตัวแทนนำเสนอผลงานการอภิปรายและการคิดคำตอบของ
 กลุ่มตนเองต่อกลุ่มอื่นและร่วมกันอภิปรายผลงานของแต่ละกลุ่ม

ให้นักเรียนทำใบงานเรื่อง สังคมไทย และวัฒนธรรมไทย

ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

ให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปวิเคราะห์ว่าสังคมไทยและวัฒนธรรมไทยเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่
 เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือไม่ดี มีวิธีแก้ไขอย่างไร ในฐานะที่นักเรียนเกิดเป็นคนไทยมีวิธีการอนุรักษ์สังคมไทย
 และวัฒนธรรมไทยอย่างไร นำเสนอเป็นรายงาน

ขั้นวัดผล

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

ขั้นประเมินผลการเรียน

1. สังเกตจาก
 - การตอบคำถาม
 - ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. การตรวจใบงาน
3. การตรวจแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำ
2. แผ่นพับ
3. ใบงาน เรื่อง สังคมไทย
4. ใบงาน เรื่อง แนวทางปฏิบัติตนในสถาบันทางสังคม
5. กระดาษปรู๊ฟและสีเมจิก
6. แบบฝึกหัด

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. มุมความรู้ที่ห้องเรียน
4. บุคลากรในห้องอื่น

สังคมไทย

วัฒนธรรมไทย

แผ่นพับเรื่อง สังคมไทย

ชนชาติไทยมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่พัฒนาสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ลักษณะสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปแต่ก็ยังมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม อาชีพทางการเกษตรก็ยังคงเป็นรายได้ของประชากรส่วนใหญ่ แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันไปจากอดีตก็คือ การเกษตรแผนใหม่ ที่ใช้เครื่องทุ่นแรงและเทคโนโลยีเข้ามาช่วย นอกจากนี้ยังได้มีการริเริ่มพัฒนาการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม เช่น การทำผลไม้กระป๋อง กุ้งแช่แข็ง รวมทั้งการส่งผักและผลไม้ไปจำหน่ายยังต่างประเทศลักษณะของสังคมเกษตรที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปีได้หล่อหลอมจิตใจคนไทยให้รักความเป็นอิสระมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ทะเยอทะยานจนเกินฐานะของตนมีจิตใจอ่อนโยน และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน จึงทำให้สมาชิกของสังคมสามารถปรับตัวเข้าหากัน และอยู่กันอย่างปกติสุข

2. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันระหว่างเครือญาติ ครอบครัวในสมัยก่อนเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ นอกจากจะมี พ่อแม่ และลูก ๆ แล้วยังมีปู่ ย่า ตายาย และอาจมีญาติอื่นๆ อาศัยอยู่ด้วย การอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดและมีสายสัมพันธ์ทางระบบเครือญาติ ทำให้เกิดความผูกพันห่วงใยในทุกข์สุขของกันและกันอย่างใกล้ชิด เป็นความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นที่จะต้องอุปการะเกื้อกูลกัน กตัญญูต่อผู้มีคุณและญาติผู้ใหญ่ และลูก ๆ จะต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ และ ญาติผู้ใหญ่เมื่อท่าน แก่เฒ่า

3. สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ในอดีตวัดเป็นทั้งโรงเรียนและศูนย์กลางของชุมชน พระพุทธศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย เด็ก ๆ มีความคุ้นเคยกับวัด โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย เริ่มอยู่วัดตั้งแต่อายุ 7 ขวบ จากนั้น ก็บวชเป็นสามเณร พออายุครบ 20 ปี จึงบวชพระแล้วสึกออกมาเป็นพลเมืองรับใช้ประเทศชาติ คนไทยสมัยที่การศึกษายังอยู่ในวัดขัดเกลาจิตใจให้รับรู้ผิดรู้ชอบ

4. สังคมไทยเป็นสังคมที่เทิดทูนพระมหากษัตริย์ สถาบันการปกครองของไทยแต่โบราณพระมหากษัตริย์เป็นพ่อ จะเห็นได้จากคำนำหน้าพระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยที่ เรียกว่า พ่อขุน การปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูก ปัจจุบันนี้แม้ว่าระบอบการปกครองของไทยจะเปลี่ยนจากประชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ก็ยังคงได้รับการเคารพสักการะเทิดทูนเหมือนอย่างที่เคยเป็นมาในอดีตโดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงเป็นพระประมุขแห่งบารมีปกเกล้า ชาวไทยทั้งชาติ

5. สังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องผู้อาวุโส การแสดงความเคารพ การให้เกียรติ และยกย่องผู้ใหญ่ หรือ ผู้อาวุโส เป็นลักษณะเด่นของสังคมไทยอีกประการหนึ่ง คนไทยได้รับการสั่งสอนกันมาว่าเด็กหรือน้อยต้อง มี สัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การเคารพยกย่อง และให้เกียรติผู้ใหญ่นี้ในทางพุทธศาสนากล่าวรับรองว่าเป็นความ ดีงาม ผู้ปฏิบัติสม่ำเสมอจะได้รับความเจริญในชีวิต

แผนพับเรื่องวัฒนธรรมไทย

วิถีชีวิตความเป็นอยู่อันแสดงถึงความเจริญทางด้านวัตถุและจิตใจ ตลอดจนความคิดและความรู้สึกลับอันเป็น ลักษณะประจำชาติไทยนั้นเป็นผลสืบเนื่องจากสิ่งที่ยุทธพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้น สะสมไว้ และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ตั้งแต่อดีตอันยาวนาน กับทั้งการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมของชนต่างชาติที่เข้ามาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง ใน ที่สุดก็กลายมาเป็นวัฒนธรรมไทย ซึ่งเหมาะกับนิสัยใจคอของคนไทยและเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของ ผู้คนในสังคมแทบทุกด้าน

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์คนหนึ่ง ได้กล่าวถึงต้นเค้าของวัฒนธรรมไทยว่า ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมในศาสนาพุทธกับวัฒนธรรมในศาสนา พราหมณ์- ฮินดู ซึ่งต่างก็มีต้นกำเนิดใน ประเทศอินเดีย วัฒนธรรมที่ได้รับมาจากศาสนาพุทธ คือ วัฒนธรรมในการครองชีพ ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การเคารพบิดามารดา การอุปการะญาติ และบุคคลในครอบครัว เดียวกัน ตลอดถึงการแต่งกายที่สำรวมและมารยาทในการปฏิบัติตน เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการทักทาย มารยาทในการแสดงคารวะ เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรม พราหมณ์- ฮินดู เป็นวัฒนธรรมที่ เกี่ยวกับพิธีกรรม ได้แก่ การสวดอ้อนวอน เช่น สรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่สำคัญไปกว่านั้น คือ วัฒนธรรมพราหมณ์- ฮินดู เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่สุดในสังคมไทยมา แต่โบราณแม้คนไทยจะรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา ไม่ว่าจะทางด้านภาษา ศาสนา ศิลปกรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ก็นำมาดัดแปลงให้ผสมกลมกลืนเข้ากับลักษณะดั้งเดิมของสังคมไทย จนกลายเป็น วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของไทยโดยเฉพาะ ลักษณะเด่นบางประการของวัฒนธรรมไทย มีดังนี้

1. ภาษา สังคมไทยมีภาษาและอักษรเป็นของตนเองมาตั้งแต่สมัยโบราณ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ.1822-1842) ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้โดยอาศัยเค้ารูปอักษรครุฑจากอินเดีย ฝ่ายใต้ รวมทั้งอักษร มอญและเขมรซึ่งถ่ายแบบมาจากที่เดียวกัน ซึ่งสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช(พ.ศ. 2199-2231) ได้มีการแก้ไข ตัวอักษรให้มีรูปทรงดีขึ้น และหลังจากนั้นก็ได้มีการพัฒนารูปแบบตัวอักษรและการสะกดการันต์มาตามลำดับ จน กลายเป็นตัวอักษรที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันตลอดระยะเวลาอันยาวนานในประวัติศาสตร์ไทย เราได้ติดต่อกับเกี่ยวข้องกับชนชาติอื่น ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม จึงได้มีคำภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ใน ภาษาไทยเป็นอันมาก โดยเฉพาะคำภาษาบาลีสันสกฤตมีมากเป็นพิเศษเพราะเป็นภาษาที่ใช้ในคำสอนของ พระพุทธศาสนา แต่ก็ได้มีการดัดแปลงจนเป็นภาษาไทยแล้วรองลงมาก็เป็นคำในภาษาอังกฤษเนื่องจากเป็นคำที่ใช้ ในด้านความรู้ตามวิทยาการแผนใหม่

2. ศาสนา ศาสนาเป็นวัฒนธรรมทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ สังคมไทยมีผู้นับถือพระพุทธศาสนามากที่สุด และโดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาคู่บ้านคู่เมืองมาช้านานคำสอน ของพระพุทธองค์จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาก ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะประเพณี

เกี่ยวกับส่วนบุคคลหรือส่วนรวมจะมีพิธีทางพระพุทธศาสนาแทรกอยู่เสมอ คำสอนเรื่องกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ทำให้คนไทยรู้ประมาณตนเอง เป็นการช่วยลดความรุนแรงจากการแย่งแข่งดีและพอใจในสิ่งที่ตนมีและสิ่งที่ตนได้ เมื่อใดที่การกระทำความดีของตนไม่บังเกิดผล ก็ไม่ท้อแท้สิ้นหวังและไม่มุ่งแต่จะตำหนิโทษผู้อื่น กลับจะมีความหนักแน่น อดทน ให้อภัยและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันมากขึ้นพระพุทธศาสนาจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในสังคมไทย

3. การแต่งกาย คนไทยมีเครื่องแต่งกายเป็นแบบฉบับของตนเอมาช้านาน มีหลักฐาน คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามวัดสำคัญ ๆ ซึ่งมีลักษณะการแต่งกายที่แตกต่างกันตามสมัยและโอกาส เช่น สมัยสุโขทัยผู้ชายนุ่งกางเกงยาวแค่ว่าส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่นและใช้ผ้าคาดอกหรือผ้าห่มสไบเฉียงสมัยอยุธยาผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน ผู้หญิงนุ่งจีบห่มแพร และโดยทั่วไปผู้ชายไม่นิยมปิดกายท่อนบน แต่จะมีผ้าขาวม้าปิดตัวประจำถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางสวมเสื้อเวลาเข้าเฝ้า เนื่องจากมีพระราชดำรัสว่า คุณคนที่ไม่ได้สวมเสื้อเหมือนเปลือยกาย ร่างกายจะเป็นเกลื่อนกลากก็ดีหรือเหี่ยวก็ดี โสโครกนัก ประเทศอื่น ๆ ที่เป็นประเทศใหญ่เขาก็สวมเสื้อ หมดทุกภาษา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ผู้ชายในราชสำนักเลิกไว้ผมทรงมหาดไทยและผู้หญิงเลิกไว้ผมเปีย ให้ไว้ผมตัดยาวทั้งศีรษะ กับทั้งทรงกำหนดให้ ข้าราชการทหารนุ่งกางเกงอย่างทหารยุโรป ส่วนข้าราชการพลเรือนให้ใส่เสื้อราชปะแตนซึ่งดัดแปลงมาจากเสื้อนอกของฝรั่งเศส และนุ่งผ้าม่วงโจงกระเบน พร้อมทั้งสวมถุงเท้า รองเท้า

4. ศิลปกรรม คือ ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความสวยงามอันจะก่อให้เกิดความสุขทางจิตใจช่างศิลป์ไทยโบราณสร้างศิลปะขึ้นด้วยแรงบันดาลใจจากพระพุทธศาสนา และความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ดังจะเห็นได้จากผลงานที่ปรากฏอยู่ทั่วไปตามวัดวาอารามโดยเฉพาะในพระบรมมหาราชวัง ศิลปกรรมไทย จำแนกได้ดังนี้

4.1 สถาปัตยกรรม ได้แก่ ศิลปะว่าด้วยการก่อสร้าง สถาปัตยกรรมไทยได้รับยกย่องว่ามีทรวดทรงสง่างามเป็นแบบเฉพาะของไทย มีทั้งที่สร้างขึ้นเพื่อการบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ มณฑป เป็นต้น และสร้างขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระราชมหาราชอิสริยยศพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชวัง หมู่พระมหามณเฑียร พระมหาปราสาท พระที่นั่งต่าง ๆ ตลอดจนหอและอาคารอื่น ๆ สิ่งก่อสร้างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง อารยธรรมของชาติซึ่งสืบต่อมาจากอดีต สถาปัตยกรรมไทยที่มีชื่อเสียง มีมากมาย เช่น พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ ในพระราชวังบางปะอิน พระวิหาร วัดสุทัศนเทพวราราม และพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

สถาปัตยกรรมของไทยที่เด่นอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ เรือนไทย ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ มีเสา ยกพื้นสูงมีใต้ถุนโล่งใช้เป็นที่ทำงานและเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ถ้าเป็นเรือนริมน้ำก็ใช้เป็นที่จอดเรือ มีหลังคาชันและมีจั่วสูงสำหรับระบายอากาศมีหลังคายื่นยาวเพื่อป้องกันฝนสาด และถ้าเป็นเรือนชนิดถาวร จะมีชานเรือนเพื่อประโยชน์ใช้สอยนานาชนิด ปัจจุบันนี้เราได้ละทิ้งแบบบ้านเรือนในวัฒนธรรมเดิม มานิยม สร้างด้วยอิฐหรือปูนตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อความสะดวกในการหาวัสดุก่อสร้างและให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตในสังคมธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงไป

4.2 ประติมากรรม ได้แก่ การปั้น การแกะสลัก และการหล่อ ประติมากรรมของไทยมี 2 ประเภท คือ ประติมากรรมที่ได้แนวคิดจากโครงสร้างรูปคน ได้แก่ ประติมากรรมพระพุทธรูปและประติมากรรมอย่างอื่น นอกเหนือจากพระพุทธรูป เช่น รูปพระสาวก รูปเทพนม กิณนร กิณนรี ยักษ์ เป็นต้น ประติมากรรมการ ตกแต่ง ซึ่งสร้างด้วยไม้และปูนปั้น สำหรับเป็นเครื่องประดับงานสถาปัตยกรรมอีกชั้นหนึ่ง เช่น การแกะสลักบาน ประตู หน้าต่าง โบสถ์ วิหาร ฯลฯ หรือลายปูนปั้นประดับหน้าบัน เป็นต้น

4.3 จิตรกรรม ได้แก่ ภาพเขียน ส่วนใหญ่จะเป็นภาพเขียนด้วยสี ตามผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เพื่อประดับตกแต่ง ภายในให้เกิดความสวยงาม ภาพจิตรกรรมมักให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น พุทธประวัติ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เครื่องแต่งกายของชาวบ้านรวมทั้งการแสดง การละเล่นพื้นเมืองและอื่น ๆ ของแต่ละยุคสมัย

4.4 นาฏดุริยางคศิลป์ ได้แก่ ศิลปะที่เกี่ยวกับการละครและดนตรี จากหลักฐานศิลาจารึก ปรากฏว่าชาวไทยได้มีการละเล่นละครและดนตรีในงานเทศกาลมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

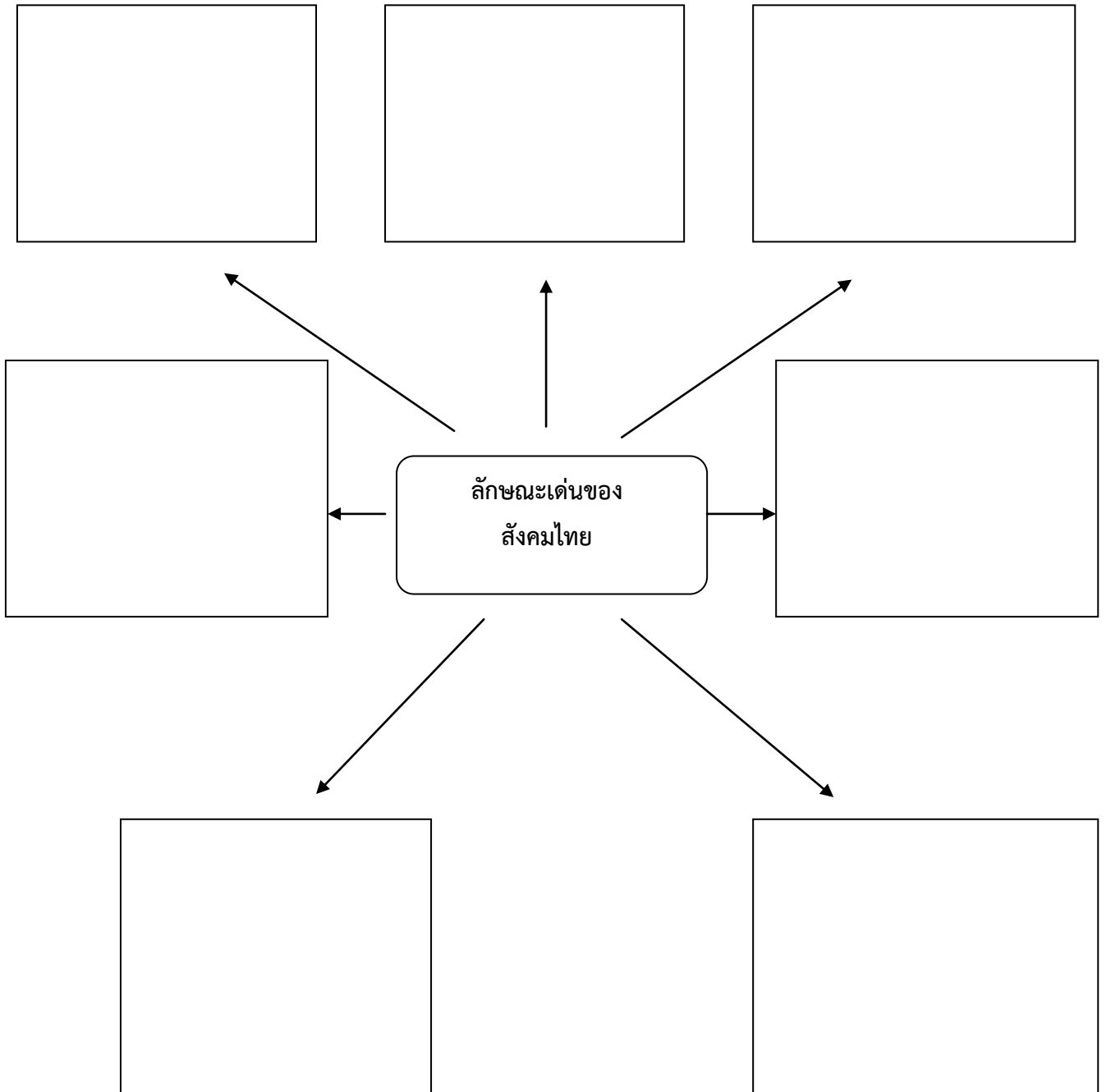
(1) นาฏศิลป์ คือ ศิลปะแห่งการฟ้อนรำ เชื่อกันว่าไทยได้แบบอย่างการฟ้อนรำมาจากอินเดีย นาฏศิลป์ไทยที่นิยมกันแพร่หลายในปัจจุบันได้แก่ การฟ้อนรำ ละคร โขน ลิเก

(2) ดุริยางคศิลป์ ดุริยางคศิลป์หรือดนตรีของไทยเกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติ โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรี เช่น ประดิษฐ์ซอจากกะลามะพร้าว ทำระนาดจากไม้ไผ่ เป็นต้น ดนตรีไทยใช้เครื่องดนตรีหลายชนิด มีทั้งตีดี สี ดี เป่า แบ่งออกได้ เป็น 3 ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

4.5 วรรณกรรม คือ งานหนังสือ หนังสือที่แต่งได้ดีจะได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดี วรรณกรรมไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยหลังจากการคิดประดิษฐ์อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช วรรณกรรมไทยเรื่อง แรก คือ ศิลาจารึกหลักที่ 1 วรรณกรรมไทยมีทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น วรรณกรรมไทยส่วนใหญ่เป็นประเภท ร้อยแก้ว เนื้อหาของวรรณกรรมได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา และวรรณกรรมของอินเดีย เช่น ไตรภูมิพระร่วง ในสมัยสุโขทัย มหาชาติคำหลวง ภาพยนตร์มหาชาติและพระมาลัยคำหลวง ในสมัยอยุธยา บทละครเรื่องรามเกียรติ์ มหาเวสสันดรชาดก ในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นต้น ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นไทยได้ติดต่อกับประเทศจีนมากขึ้นจึงได้นำเอาวรรณกรรมของจีนมาแปลด้วย เช่น สามก๊ก ไซอิ๋ว เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้แปลเรื่องราวราชาธิราชของพม่าด้วย ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยได้ติดต่อกับประเทศทางตะวันตกมากขึ้น วรรณกรรมไทยจึงเริ่มได้รับอิทธิพลจากประเทศทางตะวันตก เริ่มมีวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วมากขึ้น ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 วรรณกรรมไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก อย่างครบครัน จึงมีวรรณกรรมที่เป็นสารคดีตามแนวตะวันตกหลายประเภท เช่น สารคดีท่องเที่ยว ชีวิตประวัติ บทความ ฯลฯ และวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี

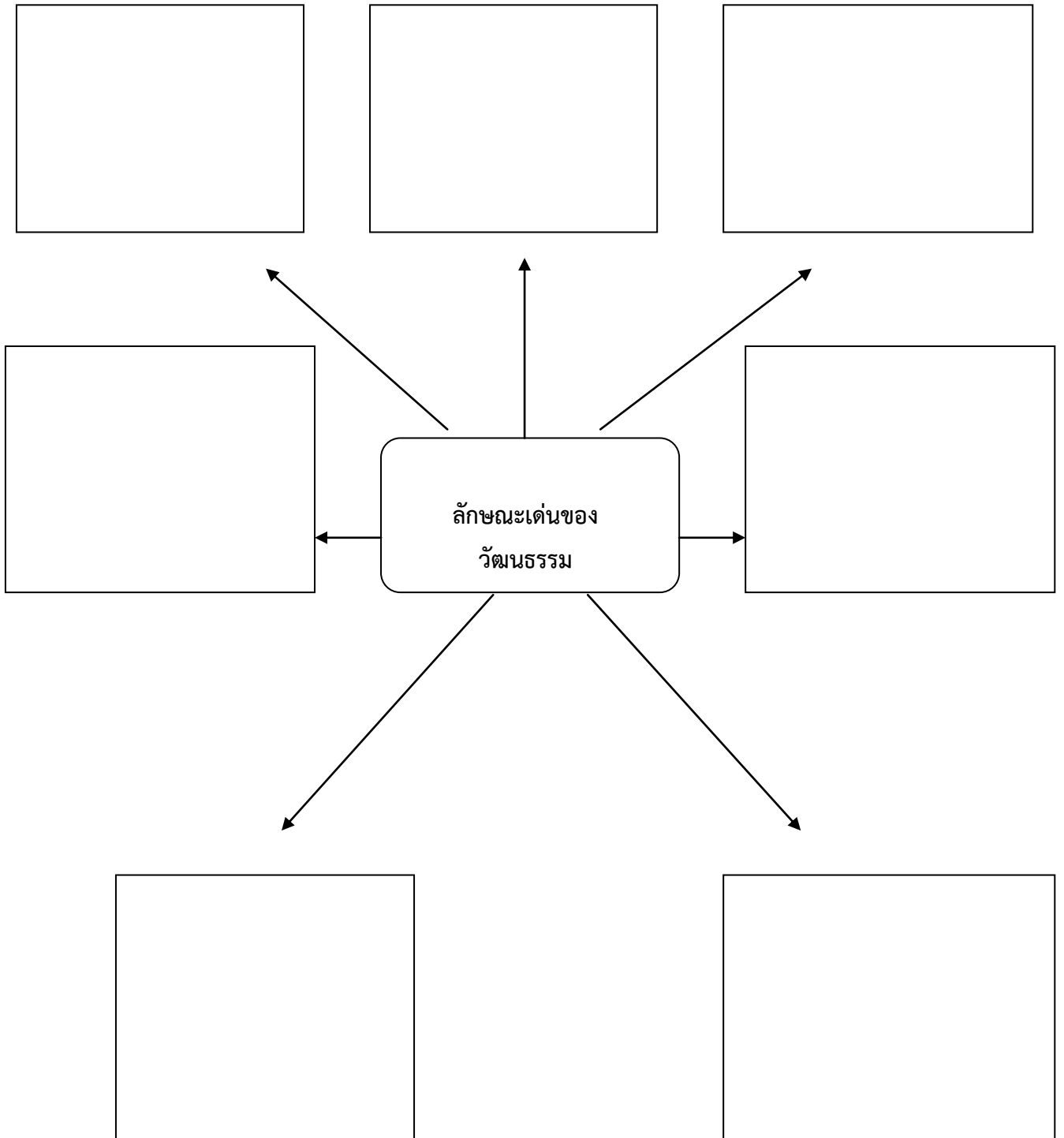
ใบงานเรื่องสังคมไทย

ให้นักเรียนเขียนลักษณะเด่นของสังคมไทย ลงในแผนภาพ

ใบงานเรื่องวัฒนธรรมไทย

ให้นักเรียนเขียนลักษณะเด่นของวัฒนธรรมไทย ลงในแผนภาพ

แบบฝึกหัด

เรื่องสังคมวัฒนธรรมไทย

รายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ข้อ

ชื่อเลขที่.....ชั้น.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. สังคมไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร
ตอบ.....
2. ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นสมัยที่ยังไม่มีระบบโรงเรียน เยาวชนไทยเรียนหนังสือที่ไหน
ตอบ.....
3. ภาษาอะไรที่ปะปนอยู่ในภาษาไทยมากเป็นพิเศษ
ตอบ.....
4. ขานเรือนของบ้านเรือนไทยสร้างไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านใด
ตอบ.....
5. ชายไทยจะอุปสมบทได้ต้องมีอายุอย่างต่ำกี่ปี
ตอบ.....
6. วรรณกรรมไทยที่แปลมาจากภาษาพม่า ได้แก่เรื่องใด
ตอบ.....
7. ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร
ตอบ.....
8. พระราชนิพนธ์เรื่องไตรภูมิพระร่วงเป็นวรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร
ตอบ.....
9. การที่คนไทยรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวตะวันตกมาใช้ในประเทศไทยนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่
ตอบ.....
10. เพราะเหตุใดสังคมและวัฒนธรรมไทยจึงเปลี่ยนแปลงไป
ตอบ.....

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างรูปภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้
รูปแบบซิปปา (CIPPA Model)

ชั้นนำ/ทบทวนความรู้เดิม

ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ชั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม

ชั้นนำเสนอผลงาน

ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้

ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้

ผลงานจากการเรียนรู้

